

ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ

ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ

НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА РИЛА

(2024-2025)

(Приета с Решение №153 от 28.11.2024г. на Общински съвет , Община Рила)

град Рила, 2024 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	2
I. Анализ на състоянието и потребностите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Рила	3
1. Институции за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Рила.....	3
2. Информация и анализ на данните за деца и ученици, подлежащи на задължително предучилищно и училищно образование.....	9
3. Подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Рила.....	14
3.1. Анализ на осигурената обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Рила	14
3.2. Анализ на текущото осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици в Община Рила	32
4. Идентифицирани потребности за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от Община Рила.....	36
II. Предизвикателства.....	38
III. Стратегически цели и дейности.....	38
IV. Механизъм за управление, мониторинг и оценка на изпълнението	45
V. Финансиране.....	46
VI. Популяризиране на общинската стратегия	47

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Рила (2024-2025) е разработена в изпълнение на разпоредбата на чл. 197, ал.1 и ал.2 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) (обн. ДВ бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 1.08.2016 г., с последв. изм. и доп.) и чл. 5 от Наредбата за приобщаващото образование (приета с ПМС № 232 от 20.10.2017 г., обн., ДВ, бр. 86 от 27.10.2017 г., в сила от 27.10.2017 г., изм. и доп., бр. 105 от 18.12.2018 г., в сила от 18.12.2018 г., изм., бр. 101 от 27.12.2019 г., в сила от 27.12.2019 г., изм. и доп., бр. 48 от 26.05.2020 г., в сила от 26.05.2020 г., бр. 92 от 27.10.2020 г., в сила от 27.10.2020 г., изм., бр. 91 от 2.11.2021 г., бр. 23 от 19.03.2024 г., в сила от 19.03.2024 г., изм. и доп., бр. 66 от 6.08.2024 г.)

Общинската стратегията е разработена въз основа на Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Област Кюстендил (2024-2025), приета с Решение на Областен съвет за развитие от 11.10.2024 г., съгласувана от Началника на Регионално управление на образованието – Кюстендил и утвърдена от Областния управител на Област Кюстендил.

В основата на Общинската стратегия е и Анализът на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Рила, приет с Решение № 17/21.12.2023 г. на Общински съвет на Община Рила, Стратегия за развитие на Детска градина „Д-р Тодора Миладинова“ град Рила за периода 2021-2025 година, Стратегия за развитие на ОУ „Аверкий Попстоянов“ за периода 2023-2028 година, както и данни за учебната 2021/2022 година, учебната 2022/2023 година, учебната 2023/2024 година и учебната 2024/2025 година.

Периодът на действие на документа е 2024-2025 г.

Стратегията е ориентирана към реализиране на политики и мерки, които осигуряват правото на достъп до качествено образование, удовлетворяване на образователните потребности и развитието на способностите на всяко дете и ученик. Стратегията е в съответствие с набелязаните цели, приоритети и мерки за подобряване на достъпа и качеството на предучилищното и училищното образование, заложен в международни и национални документи.

Приоритет на политиките свързани с приобщаващото образование е стремежът към премахване на всички форми на изолация в образованието и осигуряване на подкрепа и удовлетворяване на индивидуалните потребности на всички участници в образователно-възпитателния процес.

Стратегията включва и описание на предизвикателствата, направени въз основа на изводите от Анализа, стратегическите и оперативни цели, необходимите мерки и дейности в областта на подкрепата за реализиране на поставените цели.

Документът съдържа – Въведение, шест части: Анализ на състоянието и потребностите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Рила, Предизвикателства, Стратегически цели, мерки и дейности в областта на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците от Община Рила, Финансиране, Механизъм за управление, мониторинг и оценка на изпълнението, Популяризиране на стратегията.

Периодът на действие на документа е 2024-2025 г.

I. Анализ на състоянието и потребностите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Рила

1. Институции за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Рила

Съгласно чл. 174, ал. 1 от Закона за училищното и предучилищното образование институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват подкрепа за личностно развитие на децата и учениците съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.

1) Институции в системата на предучилищното и училищно образование в Община Рила

Институциите в предучилищното и училищно образование, определени в Закона за предучилищно и училищно образование в чл. 24-27 са детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и специализирани обслужващи звена.

На територията на Община Рила през учебната 2023/2024 година, както и през учебната 2024/2025 година функционират следните институции в предучилищното и училищно образование:

- 1 детска градина с 1 сграда (централна база), в която се провежда обучение;
- 1 общинско училище;

Няма центрове за подкрепа за личностно развитие и специализирани обслужващи звена по смисъла на чл.26 и чл.27 от Закона за предучилищното и училищното образование.

Институциите в система на предучилищно и училищно образование на територията на Община Рила са представени от една общинска детска градина и едно общинско училище., а именно:

1.1. Общинска детска градина „Д-р Тодора Миладинова“ със седалище и официален адрес: гр. Рила, Община Рила, ул. „Септемврийска“ № 4.

По смисъла на чл. 24 от ЗПУО, детската градина е институция в системата на предучилищното и училищното образование, в която се отглеждат, възпитават, социализират и обучават деца от тригодишна възраст до постъпването им в I клас в съответствие с държавния образователен стандарт за предучилищното образование (ал.1), като в нея при условията и по реда на закона може да се приемат за отглеждане, възпитание, социализация и обучение и деца на двегодишна възраст (съгл. ал.2), както и да се разкриват яслени групи за отглеждане на деца от 10-месечна до тригодишна възраст (по арг. на ал.3).

Детската градина е общинска по смисъла на чл.35, ал.1, предл. първо от ЗПУО.

Детската градина е на целодневна организация на задължителното предучилищно образование, разполага с добра материално-техническа база, педагогически кадри и помощен персонал с опит и квалификация, оптимални условия за отглеждане, възпитание и обучение на децата. В нея се сигурява равен достъп на всички деца за качествено образование, гарантиран е достъпът до добра подготовка на всяко дете за постъпване в училище, създадени са условия за овладяване на книжовен български език в междуетническа среда. Осигуряват се адекватни възможности за интегрирано обучение на деца със специални образователни потребности.

В Общинска ДГ “Д-р Тодора Миладинова”, град Рила, въз основа на Решение № 137 от 25.09.2020 г. на Общински съвет на Община Рила, от учебната 2020/2021 година е организирано и осъществено задължително предучилищно образование на децата на 4-годишна възраст. Осъществен е обхват на всички

деца на 4-годишна възраст, живеещи на територията на Община Рила и са приложени мерки за задържането им в образователната институция.

Обхващането в детска градина на децата на 4 години е важно за езиковото, когнитивното, емоционалното и социалното им развитие. Заедно с обучението, възпитанието и социализацията се осигурява и редовна грижа, здравословна храна и контролирани хигиенни условия. В същото време се дава възможност на родителите да са активни на пазара на труда. Задължителното предучилищно образование помага за преодоляване на обучителните затруднения чрез ранно идентифициране на потребностите на децата, предотвратява натрупването на дефицити, а в последствие и отпадането им от образователната система.

Включването в предучилищното образование е и стъпка към интегриране на децата, чиито майчин език е различен от българския. Необходимо е тяхното активно участие и редовно посещения на подготвителната група, за да могат да достигнат равнище на владеене на езика, което да има позволи успешно начало и представяне в училищното обучение.

Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“, град Рила ползва имот – публична общинска собственост - специално построена сграда за отглеждане и възпитание на децата в предучилищна възраст.

Сградният фонд отговаря на условията за цялостен, качествен и пълноценен процес на предучилищно образование. През годините, чрез реализиране на проекти и програми в Община Рила са направени подобрения, относно функционалността и естетичността на материалната база и във връзка с привеждане към нормите на безопасност по отношение живота и здравето на децата.

С цел привеждане на Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“, град Рила към нормите на безопасност по отношение живота и здравето на децата и осигуряване на по-благоприятна и здравословна среда за отглеждането им, въз основа на Договор за безвъзмездна финансова помощ № 10/07/2/000814 от 29.03.2018 г., сключен между Община Рила и Държавен фонд „Земеделие“ за изпълнение на проект: „Ремонт, обзавеждане и оборудване на общинска образователна инфраструктура – ОДГ „Д-р Тодора Миладинова“, град Рила, Община Рила“ по подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ от мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. са изпълнени следните дейности:

✓ Извършване на СМР на обект „Ремонт, обзавеждане и оборудване на общинска образователна инфраструктура – ОДГ „Тодора Миладинова“ гр. Рила, община Рила“, включващи следните видове СМР - Демонтаж, доставка и монтаж на нова PVC дограма; шпакловка по еркери и стени; доставка и монтаж на система за видео наблюдение, доставка и монтаж на луминесцентни осветителни тела ; доставка и монтаж на дюшеци от минерална вата на плоча на таван, подмяна на LT ламарина на покрив; подмяна на сградна канализация, доставка и монтаж на нова ограда, отводняване на имота, полагане на стоманобетонна настилка на дворно пространство; възстановяване на зелени площи - затревяване

✓ Доставка на обзавеждане вътрешно– доставка на съгъваеми двойни шкаф легла, гардеробчета, открит шкаф за обувки, дюшечета от дунапрен, масички детски пейки, секции, закачалки, бюра за учителите и др.

✓ Доставка и монтаж на външно оборудване – доставка и полагане на тротоарни настилки; полагане

на бордюри, направа на ударопоглъщаща настила, доставка и монтаж на комбинирани детски съоръжения различни видове; доставка и монтаж на клатушки; монтиране на стълбове със соларни лампи;

- ✓ Доставка и монтаж на комплект осветителни тела с автономно захранване за парково осветление.

Материалната база е в добро състояние. За всяка от групите е обособено самостоятелно помещение за занимания, игри и почивка, както и самостоятелни санитарни възли и офис-помещения.

Детската градина е включена в Списък на средишните детски градини и училища в Република България за учебната 2023/2024 година, приет с Решение № 850 от 30 ноември 2023 г. на Министерски съвет (обн. ДВ. бр.102 от 8 декември 2023 г.).

Включена е и в Списък със защитените детски градини и защитените училища в Република България за учебната 2023/2024 година, приет с Решение № 23 от 22 януари 2024 г. на Министерски съвет (обн. ДВ. бр.8 от 26 януари 2024 г.).

В детската градина са създадени условия за работа на ресурсен учител от Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО) – Кюстендил с децата със специални образователни потребности (СОП). Обособени са кътове за работа на ресурсния учител, логопед и психолог, както и стая за индивидуална и групова работа с деца. През учебната 2023/2024 година, както и през учебната 2024/2025 година в детската градина има 1 дете на допълнителна подкрепа.

1.2. Училище

В Община Рила функционира едно училище, а именно:

- * ОУ „Аверкий Попстоянов”, със седалище и официален адрес: град Рила, община Рила, ул. „Димо Хаджидимов” № 6.

Съгласно чл.25, ал.1, изр. първо, училището е институция в системата на предучилищното и училищното образование, в която се обучават, възпитават и социализират ученици и се осигуряват условия за завършване на клас и етап и/или за придобиване на степен на образование.

Училището е общинско по смисъла на чл.38, ал.4, предл. първо, във вр. с чл.36, предл. второ от ЗПУО. Според вида на подготовката е неспециализирано (чл. 37, предл. първо от ЗПУО) и като такова според етапа или степента на образование - основно (I – VII клас включително) по смисъла на чл.38, ал.1, т.2, във вр. с чл. 25 от ЗПУО. В него се осигурява основна степен на училищното образование (основно образование), съгл. чл.73, ал.1 от ЗПУО, като по силата на ал.2 обучението за придобиване на основно образование се осъществява от I до VII клас, включително, в два етапа: начален – от I до IV клас включително, и прогимназиален – от V до VII клас, включително, т.е. осигуряват се условия за завършване на клас, начален и прогимназиален етап на основната степен на образование.

ОУ „Аверкий Попстоянов”, град Рила ползва имот – публична общинска собственост.

Материалната база е в добро състояние.

В ОУ "Аверкий Попстоянов" всяка паралелка има класна стая. Групите за целодневна организация на учебния ден имат стаи за отдих и спорт; за самоподготовка и за занимания по интереси.

➤ Въз основа на Административен договор BG06RDNP001-7.002-0041-C01 за опускане на безвъзмездна финансова помощ от 26.03.2020г., сключен между Община Рила и Държавен фонд „Земеделие“ – РА за изпълнение на проект с наименование „Реконструкция, оборудване, обзавеждане и подобряване на прилежащи пространства на сграда на Основно училище „Аверкий Попстоянов“ гр. Рила, община Рила“, Процедура чрез подбор № BG06RDNP001-7.002 – Училище „Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони, която включва основно или средно училище, финансирано чрез бюджета на общината или професионална гимназия по § 10 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за предучилищното и училищното образование“ по Подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ от мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“ от Програма за развитие на селските райони 2014-2020, подкрепена от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, със срок за изпълнение на проекта - до 26.03.2023г. са изпълнени следните строително-монтажни работи:

✓ извършена е реконструкция на санитарен възел, включваща изграждане на нова електрическа и ВиК канализационна инсталация, подмяна на врати и санитарно оборудване, облицоване на фаянс по стени и гранитогрес по пода на помещенията, направа на окачен таван, доставка и монтаж на нова дограма, направа на външна топлоизолация както и реконструкция на съществуващ покрив на тоалетните.

✓ шпакловка и боядисване по стени, направа на окачен таван, направа на нова подова настила и направа на ел. инсталация В учебните кабинети и коридора.

✓ обособена е мултифункционална спортна площадка, разкъртване на стара настилка, полагане на асфалтобетон, демонтаж и монтаж на бордюри, полагане на ударопоглъщаща настилка, демонтаж на чешма, направа на нова декоративна чешма, подмяна на съществуващи канавки, поставяне на осветителни тела, ремонт на алеи и доставка и монтаж на нови спортни съоръжения, доставка на маси за тенис и др. в двора на училището.

Закупено е и е доставено оборудване и обзавеждане в класните стаи, учебни кабинети и административни кабинети“ на училището.

В ОУ "Аверкий Попстоянов" всяка паралелка има класна стая. Групите за целодневна организация на учебния ден имат стаи за отдих и спорт; за самоподготовка и за занимания по интереси.

➤ Въз основа на Договор за строителство № 2 от 12.08.2021 г., с предмет: Извършване на строително – ремонтни работи на обект: „ОУ „Аверкий Попстоянов“, гр. Рила, област Кюстендил“ е извършен ремонт на Физкултурния салон в училището. като е реновиран изцяло, с осигурено целево финансиране от МОН. **Извършено е:**

✓ подмяна на дюшеме; направа на спортна винилова подова настилка; монтаж на мек перваз (винил); разчертаване на игрище; направа на машинна мазилка по стени; фина шпакловка по стени; изграждане на таван с гипсокартонни плоскости на метална конструкция; гипсова шпакловка по тавани; полагане на латекс по стени и тавани; полагане на блажна боя по стени (цокъл).

От учебната 2021/2022 година, физкултурният салон е действащ.

➤ Въз основа на Договор № 04/04.11.2021 г. е извършен текущ ремонт на стола на ОУ „Аверкий Попстоянов“, гр. Рила, област Кюстендил“ - помещенията на съществуващата столова:

✓ подменена е съществуващата дървена дограма с петкамерна PVC дограма /бяла/; извършена е частична направа на тавани от гипсокартон, с включени всички последващи действия до финално покритие от латекс; подменена е подовата настилка, като е монтирана настилка от гранитогрес – първо качество; извършено е шпакловане и боядисване на вътрешните стени с латекс;

✓ подменена е ел. инсталацията; осветителни тела, с мощност и вид съобразно функционалното предназначение на помещението и обзавеждането, с оглед да се постигне нормената осветеност и нормените качествени показатели при минимален разход на електрическа енергия; влагозащитени осветителни тела в тоалетната и навън; аварийни осветителни тела и светещи указателни знаци за евакуация, указващи посоката на движение за безопасно придвижване на хората; силова ел. инсталация и заземителна инсталация;

✓ вентилационни инсталации;

✓ доставени са и са монтирани съоръжения:

за топла кухня - електрическа скара - тръбна, газов котлон с четири горелки, настолен, фритюрник електрически, конвектомат;

за студена кухня – хладилна маса, среднотемпературна; професионален вертикален хладилен шкаф; картофобелачка; зеленчукорезачка; колбасорезачка;

за умивалня кухненски съдове – съдомиялна машина;

за склад хладилници – фризерна ракла;

за мокър бюфет – топла витрина;

ел. паланзи, професионални мивки, маси за хранене, столове за хранене.

✓ извършен е ремонт на ВиК инсталациите.

Училището е включено в Списък на средишните детски градини и училища в Република България за учебната 2023/2024 година, приет с Решение № 850 от 30 ноември 2023 г. на Министерски съвет (обн. ДВ. бр.102 от 8 декември 2023 г.).

Включено е и в Списък със защитените детски градини и защитените училища в Република България за учебната 2021/2022 година, приет с Решение № 23 от 22 януари 2024 г. на Министерски съвет (обн. ДВ. бр.8 от 26 януари 2024 г.).

Училището има обособен ресурсен кабинет, където се осъществява ресурсно подпомагане на децата със специални образователни потребности и там те могат да се срещат и контактуват със специалистит – ресурсен учител от Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО) – Кюстендил и да се обучават с негова помощ.

**Ученици, обхванати в училищното образование, в ОУ „Аверкий Попстоянов”, град Рила,
(I-IV клас и V-VII), по учебни години (брой)**

Учебна година	Клас		Общ брой ученици
	I-IV	V-VII	
2021/2022	52	35	87
2022/2023	47	34	81
2023/2024	53	39	92
2024/2025	51	43	94

1.3. Центрове за подкрепа за личностно развитие и специализирани обслужващи звена

В Община Рила не функционира център за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР) - институция в системата на предучилищното и училищното образование, по смисъла на чл. 26, ал.1 от ЗПУО, в която се организират дейности, подкрепящи приобщаването, обучението и възпитанието на децата и учениците, както и дейности за развитие на техните интереси и способности.

Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО) – Кюстендил осигурява координация на дейностите във връзка с оценката на индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие. Осигурява на детската градина и училището ресурсен учител и други педагогически специалисти за работата на екипа за подкрепа и личностно развитие в съответната образователната институция. Чрез форми на сътрудничество с институции, с физически и юридически лица с нестопанска цел се подпомага процесът на приобщаване на децата и учениците.

От РЦПППО - град Кюстендил се осигуряват специалисти – ресурсен учител, логопед и психолог за работа с деца и ученици на ресурсно подпомагане в Общинска ДГ “Д-р Т. Миладинова” и ОУ “Ав. Попстоянов”, град Рила.

1.4. Кадрова обезпеченост в предучилищното и училищно образование

В детската градина и в училището работят правоспособни педагогически специалисти.

Числеността на персонала в образователните институции е както следва:

- В Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“, град Рила:

педагогически персонал – 9 бр.;

непедагогически персонал – 9 бр.

- В ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила:

педагогически персонал – 12 бр.;

непедагогически персонал – 4 бр.

В детската градина и училището има необходимост от психолог, педагогически съветник, логопед, ресурсен учител, педагог, подготвени да работят с деца с увреждания или хронични заболявания, както и с деца с проблеми в поведението.

2) Доставчици на социални услуги

На територията на Община Рила няма социални услуги за деца делегирана от държавата дейност.

Въз основа на Договор за безвъзмездна финансова помощ № BG05M9OP001-2.002-0064-C01 от 31.10.2016г., по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020, Приоритетна ос 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“, Процедура на директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05M9OP001-2.004 „Услуги за ранно детско развитие“ съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейски съюз, Община Рила изпълняваше дейности по проект „Инвестиции за бъдещето“, от 01.11.2016 г. до 30.09.2023 г.

Предоставяни са интегрирани услуги за децата от 3 до 7 г. насочени към интеграция в детската градина и подобряване на училищната готовност.

Проектът е с общата цел: превенция на социалното изключване, намаляване на бедността сред децата чрез предоставяне на интегрирани услуги за ранно детско развитие, насочени към деца до 7 годишна възраст от уязвими групи, включително деца с увреждания и техните семейства, както и бъдещи родители.

В рамките на проекта са осъществени следните услуги за деца и семейства:

- Индивидуална педагогическа подкрепа за деца с увреждания.
- Предоставяне на психологическа подкрепа и консултиране на бъдещи и настоящи родители за формиране и развитие на родителски умения, Семейно консултиране и подкрепа и Индивидуална и групова работа с деца и родители, вкл. и с деца и родители, които не са от уязвими групи, с цел посещаване на детска градина.
- Подкрепа за осигуряване на здравна детска консултация и дейности по превенция на заболяванията
- Допълнителна педагогическа подготовка за повишаване на училищната готовност на децата за равен старт в училище.

2. Информация и анализ на данните за деца и ученици, подлежащи на задължително предучилищно и училищно образование

2.1. Данни за децата, подлежащи на предучилищно образование

Предучилищното образование в Община Рила се осъществява от Общинска ДГ “Д-р Тодора Миладинова”, гр. Рила.

Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова”, град Рила (единствена детска градина на територията на Община Рила) е на целодневна организация на задължителното предучилищно образование.

В детската градина през учебната 2023/2024 година, както и през учебната 2024/2025 година предучилищното образование е организирано в 4 броя възрастови групи за целодневна организация на предучилищното образование, в т.ч. 3 групи за задължително предучилищно образование. Определянето на броя на групите и на броя на децата в тях се извършва при спазване изискванията на чл.60 от Закона за предучилищното и училищното образование.

Задължителното предучилищно образование се осъществява във втора, трета и четвърта възрастова група. В групите за задължително предучилищно образование са обхванати всички 4-5; 5-6 и 6-7-годишни деца, живеещи на територията на община Рила.

В детската градина се осигурява равен достъп на всички деца за качествено образование, гарантиран е достъпът до добра подготовка на всяко дете за постъпване в училище, създадени са условия за овладяване на книжовен български език в междуетническа среда. Осигуряват се адекватни възможности за интегрирано обучение на деца със специални образователни потребности.

Въз основа на Решение № 137 от 25.09.2020 г. на Общински съвет на Община Рила, от учебната 2020/2021 година е организирано и осъществено задължително предучилищно образование на децата на 4-годишна възраст, в Общинска ДГ “Д-р Тодора Миладинова”, град Рила, т.е. преди срока по § 16 от ПЗР на ЗИД на ЗПУО (в срок до началото на учебната 2023 - 2024 г.) Осъществява се обхват на всички деца на

4-годишна възраст, живеещи на територията на Община Рила и са приложени мерки за задържането им в образователната институция.

**Деца, обхванати от предучилищното образование
в ОДГ „Д-р Тодора Миладинова“, град Рила по учебни години, включително и деца в
задължителна предучилищна възраст**

Учебна година	Общо деца, обхванати в предучилищно образование	Деца, обхванати в задължително предучилищно образование				
		Общ брой деца, обхванати в задължително предучилищно образование	6 -7- годишни деца	5-6- годишни деца	4-5- годишни деца	2-3-4- годишни деца
2021/2022	77	48	14	16	18	29
2022/2023	77	46	15	17	14	31
2023/2024	81	45	18	13	14	36
2024/2025	76	49	10	15	24	27

Източник: Национална електронна информационна система за предучилищно и училищно образование (НЕИСПУО).

2.2. Данни за учениците, подлежащи на задължително училищно образование

Училищното образование в Община Рила се осъществява от ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила.

Общият брой на децата в задължителна училищна възраст, подлежащи на задължително училищно образование в първи клас през учебната 2021/2022 година броят на децата, подлежащи на задължително училищно образование в първи клас е **21**, от които **7** не живеят в Рила, в т.ч. в 2 чужбина. В I клас на ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила за учебната година са записани **9 деца**, в т.ч. 2 деца родени 2015 г.

През учебната 2022/2023 година броят на децата, подлежащи на задължително училищно образование в първи клас е **23**, от които 9 не живеят в Рила. В I клас на ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила за учебната година са записани **6 деца**+ 1 с адр. рег. в друга община, на което е издадено удостоверение за предучилищно образование от ДГ, в друга община (общо записани 7 деца).

През учебната 2023/2024 година броят на децата, подлежащи на задължително училищно образование в първи клас е **19**, от които 9, в т.ч. в 2 чужбина. В I клас на ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила за учебната година са записани **10 + 5** с адр. рег. в друга община, от които 3 завършили Четвърта група в ДГ „Д-р Тодора Миладинова“ (общо записани 15 деца).

През учебната 2024/2025 година броят на децата, подлежащи на задължително училищно образование в първи клас е **24**, от които 10 не живеят в Рила, в т.ч. в 2 чужбина. В I клас на ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила за учебната година са записани **14 деца**+3, с адр. рег. в друга община (общо записани 17 деца).

Причини за незаписването на останалите деца в единственото училище на територията на Община Рила е желание на родителите детето им да бъде записано в друго училище извън общината.

✓ Обучението на записаните ученици в училището се осъществява в дневна форма на обучение, като от учебната 2019/2020 година се осъществява и самостоятелна форма на обучение за 1 ученик (в I клас през посочената учебна година) по желание на родителите и по техен избор, по реда и при условията на ЗПУО. Не се осъществява вечерна, дистанционна или комбинирана форма на обучение.

В училището се обучават, възпитават и социализират ученици, както от Община Рила, така и ученици с местоживеене в населени места на Община Кочериново.

Брой на учениците в ОУ „Аверкий Попстоянов”, град Рила, по учебни години, по класове

Клас \ Учебна година	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
I клас	10	18	10	17
II клас	18	13	18	15
III клас	12	12	12	7
IV клас	12	16	12	12
Общо в I - IV клас	52	47	53	51
V клас	16	8	16	19
VI клас	7	12	7	12
VII клас	12	15	12	12
Общо в V - VII клас	35	34	39	43
Общ брой на учениците в училището	87	81	92	94

Източник: НЕИСПУО.

На територията на Община Рила няма Център за подкрепа на личностното развитие.

2.3. Деца и ученици, застрашени от отпадане и/или отпаднали от системата на предучилищното и училищно образование

Основните причини за ранно излизане от образователната система на подлежащите на задължително училищно образование деца в единственото училище на територията на Община Рила е желание на родителите, детето им да бъде записано в друго училище извън общината; смяна на местоживеене, като причина за излизане от образователната система е и заминаване за чужбина.

Няма официални данни за отпаднали деца и ученици от системата на предучилищното и училищното образование.

Приложен е Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, създаден с ПМС № 100 от 8 юни 2018г. Внедрена е Информационна система за реализация на Механизма (ИСРМ), като образователните институции имат свързаност и ползват ИСРМ.

В изпълнение на вменените задължения и отговорности на Екипа за обхват в район на Община Рила, въз основа на протоколи за физическо посещение на адрес за обхват, на деца в задължителна предучилищна и училищна възраст, идентифицирани като необхванати в системата на предучилищното и училищното образование, предоставени от ръководителя на Екипа, са извършили посещения на адрес, по учебни години, както следва:

През учебната 2021/2022 година – по протоколи за 36 деца, от тях - 34 са в чужбина и 2 са в други населени места, като от общия брой:

- 8 деца са подлежащи на задължително предучилищно, за които е установено, че 7 от тях са в чужбина и 1 е в друго населено място и

- 26 деца са подлежащи на задължително училищно образование, за които е установено, че 25 са в чужбина и 1 е в друго населено място + 2 – над 16-годишна възраст, които са в чужбина.

През учебната 2022/2023 година – по протоколи за 10 деца, подлежащи на задължително предучилищно и училищно образование, от тях - 9 са в чужбина и 1 е непълнолетна майка, като от общия брой:

- 7 деца са подлежащи на задължително предучилищно образование, за които е установено, че са в чужбина и

- 3 деца са подлежащи на задължително училищно образование, за които е установено, че 2 са в чужбина и 1 е непълнолетна майка,

През учебната 2023/2024 година – по протоколи за 3 деца, подлежащи на задължително предучилищно образование, за които е установено, че са в чужбина и за 4 деца, от които 3 – подлежащи на задължително училищно образование

От началото на настоящата учебна 2024/2025 година – не са постъпвали протоколи за деца, подлежащи на задължително предучилищно или училищно образование, за които е установено, че са в чужбина.

В протоколите не е предлагана мярка за обхват: съставяне на актове за установяване на административни нарушения и издаване на наказателни постановления, по реда на чл.347 от ЗПУО, тъй като не е установено наличие на фактическа обстановка за това.

Осъществява се добро взаимодействие между екипите за обхват в образователните институции. Осъществени са дейности и са предприети мерки по отношение на родители на деца в задължителна предучилищна и училищна възраст, в риск от отпадане:

През учебната 2021/2022 година – 1 родител на дете в задължителна предучилищна възраст и 1 родител на дете в задължителна училищна възраст.

През учебната 2022/2023 година, както и през учебната 2023/2024 година - 1 родител на 2 деца в задължителна предучилищна възраст.

От началото на учебната 2024/2025 година не са установени деца и ученици в риск от отпадане от образователната система.

Въз основа на извършените проверки и констатираните обстоятелства се налагат следните изводи:

➤ Предприети са действия от страна на Общинска администрация, град Рила по отношение осигуряване и контрол на обхвата на подлежащите на задължително предучилищно и училищно образование деца и ученици (съгл. разпоредбата на чл.256, ал.1, т.2 от ЗПУО);

➤ Не е установена необходимост от налагане на наказания на родителите по реда на чл. 347 от ЗПУО, тъй като не е констатирано наличие на предпоставки за налагане, а именно:

- Не са установени родители, с местоживее на територията на Община Рила, които не са записали децата си, подлежащи на задължително предучилищно или училищно образование, в детска градина или училище;

- Не са установени родители, с местоживеене на територията на Община Рила, които не осигуряват присъствието на децата си, подлежащи на задължително предучилищно образование, записани в целодневна, полудневна или почасова форма на организация в детска градина или училище, или подлежащи на задължително училищно образование, записани в дневна, вечерна, дистанционна или комбинирана форма на обучение в училище.

- Не са установени родители, с местоживеене на територията на Община Рила, които не осигуряват присъствието на децата си в допълнителното обучение по чл. 124, ал. 2 от ЗПУО.

➤ Не са образувани административно-наказателни преписки в Община Рила, във връзка с упражняване на предоставените на общините контролни и санкционни правомощия по Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), въз основа на предложени мерки от Екипа за обхват в район на Община Рила, предвид което не са съставяни актове за установяване на административни нарушения и не са издавани наказателни постановления по реда на чл. 374 от ЗПУО.

Въз основа на писма от директор на училище, регистрирани в ИСРМ е образувано административнонаказателно производство по чл.347 от ЗПУО срещу родителите на деца, подлежащи на задължително училищно образование (децата не са ученици в ОУ „Аверкий Попстоянов”, град Рила), тъй като родителите не са изпълнили задълженията си по ЗПУО за осигуряване присъствието на децата си в училището, в което са записани и това неизпълнение на задълженията им представлява административно нарушение, за което им е ангажирана административнонаказателна отговорност – съставени са актове за установяване на административно нарушение (АУАН) на родителите на учениците (учениците не учат в рилското училище):

През учебната 2021/2022 година са съставени АУАН срещу родители на две деца;

През учебната 2023/2024 година са съставени АУАН срещу родители на три деца, едното от които – с повторно нарушение.

С оглед предотвратяване на ранното отпадане от системата на предучилищното и училищното образование на децата и учениците, при необходимост, случаите се разглеждат от Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) и от Комисията за детето (КД) към Община Рила.

С цел обхващане и задържане на децата в детската градина и в училището, МКБППМН има добра практика за организиране на срещи с родители на деца, застрашени от отпадане-

3. Подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Рила

3.1. Анализ на осигурената обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Рила

Общата подкрепа отговаря преди всичко на нуждата от превенция и навременно разпознаване на трудности в ученето при децата и учениците и на нуждата от разпознаване на дарбите на децата. Общата подкрепа включва и всички онези допълнителни дейности, които помагат на децата и учениците да се развиват и учат – дейности за мотивация, допълнително обучение, превенция на психичното здраве, превенция на насилието и тормоза, училищна политика за позитивна дисциплина, кариерно консултиране,

здравна грижа, асистирание и други, които се изпълняват от помагачи и допълнителни специалисти в детската градина и в училището, както и от неспециализиран персонал.

В Закона за предучилищното и училищното образование в чл. 178, ал. 1 са определени формите и дейностите, които се включват към общата подкрепа за личностно развитие, като в чл. 178, ал. 2 - 4 са определени и институциите, които ги осигуряват, а именно:

чл.178, ал.1 от ЗПУО	Институции, чл.178, ал. 2-4
1. екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;	Всички институции
2. допълнително обучение по учебни предмети при условията на този закон;	Само училищата
3. допълнителни модули за деца, които не владеят български език;	Само детските градини
4. допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;	Само училищата
5. консултации по учебни предмети;	Само училищата
6. кариерно ориентиране на учениците;	Всички институции
7. занимания по интереси;	Всички институции
8. библиотечно-информационно обслужване	Само училищата
9. грижа за здравето;	Всички институции
10. осигуряване на общежитие;	От училище или ЦПЛР
11. поощряване с морални и материални награди;	Всички институции
12. дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;	Всички институции
13. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;	Всички институции
14. логопедична работа	Всички институции

Източник: Обобщение по посочената нормативна уредба.

С оглед удобството на работа, при самостоятелното разглеждане на всяка една форма и дейност насочена към общата подкрепа за личностно развитие е посочено и съответното правно основание (към наименованието на съответната точка).

Съгласно чл.178, ал.3 от ЗПУО, общата подкрепа по ал. 1, т. 2, 4, 5 и 8 се осигурява само от училището, а общата подкрепа по ал. 1, т. 3 – само от детската градина.

3.1.1. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти – чл. 178, ал.1, т.1 от ЗПУО

Екипната работа между учителите и другите педагогически специалисти включва обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики при работата им с едни и същи деца и ученици, с цел повишаване ефективността на педагогическите подходи.

Учителите, работещи в Общинска детска градина „Д-р Тодора Миладинова“, град Рила и ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила познават и използват в своята пряка работа различните видове обща подкрепа за личностно развитие, по смисъла на чл. 178, ал. 1 от ЗПУО. Обсъждат дейностите, обменят информация и добри педагогически практики, с цел подкрепа на всички учители за подобряване на работата им с децата в групата или с учениците в класа. Провеждат срещи за обсъждане на информация относно обучението и развитието на учениците, определят конкретни дейности, с оглед специфичните нужди на отделните ученици с главна цел превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение. Организирано е участие във форуми за споделяне на добри практики и опит в областта на приобщаващото образование

Проведена е съвместна урочна единица, с деца от детската градина – Четвърта възрастова група и ученици от училището.

За успешното реализиране на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците, през учебната 2021/2022 година, 3^{-та} от педагогическите специалисти са участвали в квалификационни дейности - извън детската градина и I –извън училището. Детската градина и училището са реализирали и дейности по обмен на педагогически практики за взаимодействие с деца и родители по методически обединения, провели са открити педагогически ситуации, организирали са съвместни инициативи, практикуми, спортни състезания, тържества. С оглед повишаване на педагогическите компетенции, директорите и учителите са участвали в обучения, курсове, семинари, работни срещи, конференции и други квалификационни форми по проблемите на приобщаващото образование.

Екипи за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в детската градина и училището по учебни години

Учебна година	Образователна институция	Брой екипи	Брой членове	Брой проведени заседания
2021/2022	Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“	4	12	9
	ОУ „Аверкий Попстоянов“	7	14	9
2022/2023	Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“	3	12	12
	ОУ „Аверкий Попстоянов“	7	13	9
2023/2024	Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“	3	12	9
	ОУ „Аверкий Попстоянов“	7	14	9
2024/2025	Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“	2	8	2
	ОУ „Аверкий Попстоянов“	7	35	7

Източник: Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“, град Рила и ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила

Учителите от Общинска ДГ „Д-р Т. Миладинова“ и ОУ „Ав. Попстоянов“- гр. Рила, са участвали в квалификационни, обучителни дейности и курсове за:

- Квалификация за професионално развитие на педагогическите специалисти – 6 педагогическите специалисти (5 учители и директорът) от детската градина и 12 педагогическите специалисти (11 учители и директорът) от училището;
- Критерии за оценяване на училищната готовност – 6 педагогическите специалисти от детската градина (5 учители и директорът на детската градина);
- Часа на класния ръководител – 7 учители- класни ръководители от ОУ „Аверкий Попстоянов“.

В Общинска ДГ „Д-р Т. Миладинова“ и ОУ „Ав. Попстоянов“ е създадена организация за изпълнение на дейности за вътрешноинституционална квалификация на учителите, съобразно изискванията на Наредба № 15 от 22 юли 2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, чрез участие на педагогическите специалисти в

квалификационна дейност по плана за квалификация на Регионално управление на образованието – Кюстендил; в национални програми и други форми на квалификация, организирани от съответната образователна институция;

Повишена е квалификацията на педагогическите специалисти за професионално развитие чрез участието им в различни организационни форми: за продължаваща квалификация и за вътрешноинституционална квалификация. На всички педагогическите специалисти са присъдени квалификационни кредити.

Въз основа на достигнатото равнище на квалификация, педагогическите специалисти са придобили професионално-квалификационни степени, както следва:

- 7 педагогическите специалисти от ОДГ „Д-р Т. Миладинова“, от които 1 учител е с придобита V професионално-квалификационна степен /ПКС/; 5-ма учители с III ПКС и директорът- с III ПКС.

- 7 педагогическите специалисти от ОУ „Ав. Попстоянов“, от които 6 учители са с придобита V ПКС и 3 с IV ПКС и директорът- с IV ПКС.

Повишена е и квалификацията на учителите-класни ръководители и на директора на ОУ „Ав. Попстоянов“.

3.1.2. Допълнително обучение по учебни предмети - чл. 178, ал.1, т.2 от ЗПУО

Допълнителното обучение по учебни предмети е насочено към ученици, които имат системни пропуски по даден учебен предмет, които са напреднали по даден учебен предмет и/или за които се препоръчва такова обучение в плана за подкрепа. Потребностите от допълнителното обучение се определят от учителя по предмета и координатора по чл. 7 от Наредба за приобщаващото образование, а за учениците със специални образователни потребности - от екипа за подкрепа за личностно развитие на конкретния ученик. Допълнителното обучение по учебен предмет се провежда в учебни дни извън часовете по училищния учебен план и по време на лятната ваканция.

В ОУ „Аверкий Попстоянов“ е осигурено допълнително обучение за ученици с образователни дефицити по учебни предмети от задължителната подготовка по Проект BG05M2OP001-2.011-0001 „Подкрепа за успех“ по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж 2014-2020“. Организирани са три групи за преодоляване на дефицитите в образованието по БЕЛ и математика – 2 групи в начален етап и 1 група в прогимназиален етап по математика, през 2021/2022 и 2022/2023 година.

3.1.3. Допълнителни модули за деца, които не владеят български език - чл. 178, ал.1, т.3 от ЗПУО

Тази форма/дейност на обща подкрепа за личностно развитие се осъществява в детските градини. Реализирането на същата е свързана с извършването на ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения, както и на база индивидуалните потребности на всяко дете. В детските градини се провежда скрининг тест за ранно оценяване на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения за деца на възраст от 3 години до 3 години и 6 месеца.

През учебната 2021/2022 година, Общинска детска градина „Д-р Тодора Миладинова“, град Рила продължава осъществяването на успешна и ползотворна работа по Проект BG05M2OP001-3.0004 „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“ по оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, реализирана от учебната 2019/2020 година и продължила до м. ноември 2022г.

Основните дейности на проекта са: допълнително обучение по български език за деца от уязвими групи; провеждане на дейности за педагогическа, психологическа и социална подкрепа на деца от уязвими групи, включително обезпечаване на средствата за такси на детски градини с повишена концентрация на деца от уязвими групи, осигуряване на допълнителен педагогически и непедagogически персонал, осигуряване на учебни материали, пособия и помагала; осъществяване на обучение на учители и непедagogически персонал и на други заинтересовани страни/родители, ромски лидери или представители на ромската общност/; реализиране на дейности за педагогическа, психологическа и социална подкрепа за родители на деца от уязвими групи и за формиране у тях на мотивация за активно приобщаване на децата им в системата на предучилищното образование, в т. ч. чрез дейността на образователни медиатори, на социални работници, ромски лидери или представители на ромската общност; провеждане на дейности за изграждане на положителни обществени нагласи към предучилищното образование и за недопускане на дискриминация.

Реализирани са следните дейности:

- Дейност 1: Допълнително обучение по български език за деца от уязвими групи – реализирана през 2021 г., с цел осигуряване на равен старт в училище на деца от уязвими групи и
- Дейност 2: Провеждане на дейности за педагогическа, психологическа и социална подкрепа на деца от уязвими групи, включително обезпечаване на средствата за такси на детски градини с повишена концентрация на деца от уязвими групи, осигуряване на допълнителен педагогически и непедagogически персонал, осигуряване на учебни материали, пособия, помагала и др. Заплащани са такси на деца от уязвими групи. Изпълнението на дейностите по проекта продължава.

В Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова” са осигурени условия за усвояването на българския книжовен език във всички форми на организация на процеса на предучилищното образование в детската градина. Създадени са допълнителни условия, в т.ч. и безплатно допълнително обучение по български език на дете, за което българският език не е майчин, с цел подпомагане на образователното му приобщаване.

3.1.4. Допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове – чл. 178, ал.1, т.4 от ЗПУО

Подкрепата се осигурява на ученици, които имат затруднения в усвояването на учебното съдържание, с акцент върху българския език по преценка на екипа за подкрепа и/или на педагогическия персонал. Допълнителните консултации се осъществяват в ОУ „Аверкий Попстоянов”, град Рила.

3.1.5. Консултации по учебни предмети – чл. 178, ал.1, т.5 от ЗПУО

Консултациите по учебни предмети се провеждат само в ОУ „Аверкий Попстоянов”, град Рила, извън редовните учебни часове, от учителите по предмети, ежеседмично, в рамките на учебната година. Всички учители в училището извършват консултации по учебни предмети по графици, утвърдени от директора.

3.1.6. Кариерно ориентиране на учениците – чл. 178, ал.1, т.6 от ЗПУО.

Консултирането на учениците в училищното образование включва взаимно допълващи се дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагането им в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда.

Подкрепата се осъществява от 3 кариерни консултанти в Център за подкрепа за личностно развитие – гр. Кюстендил., който работи с ученици и техните родители на територията на област Кюстендил и предлага „кариерно информиране“ и „кариерно консултиране“.

Поради отдалечеността на град Рила от областния център, тази подкрепа не може да се ползва от учениците от Община Рила.

В Община Рила няма Център за подкрепа за личностно развитие. Тук се отчита невъзможността на ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила да осигури необходимата обща подкрепа на учениците в Общината по отношение на тяхното кариерно ориентиране, предвид което кариерно ориентиране на учениците на общинско ниво не се осъществява.

3.1.7. Занимания по интереси - чл. 178, ал.1, т.7 от ЗПУО

Заниманията по интереси се организират за развитие на способностите и на компетентностите на децата и учениците, за изява на дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство.

Заниманията по интереси съгласно чл. 21, ал. 2 от Наредбата за приобщаващото образование се организират приоритетно в тематичните направления: „Дигитална креативност“, „Природни науки“, „Математика“, „Технологии“, „Изкуства и култура“, „Гражданско образование“, „Екологично образование и здравословен начин на живот“, „Спорт“.

Постоянно действащите групи в ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила са в областите „Екология и опазване на околната среда“, „Наука и технологии“, „Изкуства“ и „Спорт“.

В детската градина и в училището са създадени условия за удовлетворяване на интересите, желанията и потребностите за личностно израстване и реализация на децата и учениците, като се предоставят възможности за участия в конкурси, олимпиади, изложби, състезания, празнични програми и др.

В Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“ се осъществяват занимания по интереси, при изпълнение на програмната система, разработена от детската градина. Организиран са Клуб “Сладкодумко“, Клуб „Приказен свят“, Клуб „Думички вълшебни“, Клуб „Приятели с природата“, които се провеждат след 16 часа по образователни направления: „Български език и литература“, „Околен свят“, „Конструирание и технологии“, „Изобразително изкуство“, „Музика“, „Физическа култура“. Клубовете работят по утвърдени планове, приети от Педагогическия съвет на детската градина, по един път седмично, използва се групов и индивидуален подход. В дейността се прилагат методи за осигуряване на равен достъп до качествено образование, межкултурно познаване, сътрудничество и сближаване, извън държавните образователни изисквания.

През учебната 2021/2022 Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“, град Рила изпълнява дейности по Националната програма „Успяваме заедно“ и по проект „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“ (АПСПО).

Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“ град Рила участва в Националната кампания „Чиста околна среда – 2021 г.“, с проект на тема: „Малки деца – големи природолюбители“, като въз основа на сключен договор с Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) за реализиране на дейности до 31.10.2022 г. е изградена „Природна стая на открито“ в двора на детската градина, която е оборудвана за работа, наблюдение и занимания на децата сред заобикалящата ги природа.

През учебната 2022/2023 г. Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“ реализира проект по Национална програма „Хубаво е в детската градина“. Чрез дейностите по проекта педагогическите специалисти предлагаха иновативни практики за провеждане на дейности с децата и семействата им в и извън детската градина, както и изграждане на приемна, безопасна, мултикултурна и подкрепяща среда и насърчаване на двигателната активност на децата. Целта на персонала беше да се изгради общност в рамките на детската градина и да се създадат професионални контакти с педагогически специалисти от Детска градина „Здравец“, град Бобошево. Осъществено е и взаимодействие и изпълнение на дейности с Природен парк „Рилски манастир“, ДГС „Рилски манастир“, ОУ „Аверкий Попстоянов“, НЧ „Христо Ботев 1898“, град Рила.

През учебната 2023/2024 г. детската градина работи по:

- Национална програма „Хубаво е в детската градина“ - за деца от групите за задължително предучилищно образование и техните родители. Реализирани са дейности по Национална програма „Хубаво е в детската градина“ от педагогическите специалисти, с основна цел да представят своя педагогически опит и творчески идеи, чрез прилагане на иновативни практики за провеждане на дейности с деца и семейства в и извън детската градина, както и на изграждане на подкрепяща, приемна, безопасна, мултикултурна среда.

През настоящата 2024/2025 г. детската градина отново е с одобрен проект по Национална програма „Хубаво е в детската градина“ 2024 г. , със срок на реализиране на дейностите – учебната 2024/2025 г. Планирани са събития, съвместно с родителите и децата за насърчаване на двигателната им активност, изграждане на „дом“ за здравословно хранене, създаване на клубове по интереси „Спортът е здраве“, „Вкусни приключения и здраве“, провеждане на иновативни педагогически практики, подкрепящи здравословното хранене и здравословния начин на живот, както и за насърчаване на двигателната активност на децата, включително и на деца със специални образователни потребности.

През учебната 2024/2025 г. общинска Детска градина „Д-р Тодора Миладинова“, град Рила е включена в утвърдения списък, на образователните институции, които да участват в техническото и финансово изпълнение и да извършват разходи по проекта BG05SFPR001-1.003-0001 „Силен старт“, финансиран от Програма „Образование“ 2021-2027 г. От Кюстендилска област са включени 19 детски градини и 8 училища.

Общинска Детска градина „Д-р Тодора Миладинова“, град Рила участва в Дейност 1 – повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти, както и обучения на непдагогическия персонал, в съответствие с утвърдени програми за професионалното и кариерното им развитие и в Дейност 3 – допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца със СОП, в риск, с хронични заболявания и с изявени дарби за трайно приобщаване в предучилищното образование. Дейност 3 се изразява в наемане на допълнителни педагогически специалисти – психолози, логопеди, ресурсни учители; осигуряване на

пакети за допълнителна подкрепа в съответствие с потребностите на конкретното дете от педагогическите специалисти на ДГ; подкрепа за развитие на интересите и способностите на децата с изяви дарби.

В „ОУ „Ав. Попстоянов“ през учебните години са организирани занимания по интереси, след избор, извършени чрез проучване на желанията на учениците въз основа на анкета, разработена и приложена от училището. Сформирани са групи за занимания по интереси, както следва:

✓ по Наредба за приобщаващото образование:

През учебната 2021/2022 година:

- Клуб „Език свещен“;
- Клуб „Футбол“;
- Клуб „Занимателна география“
- Клуб по музика, в група ЦДО I, III, IV клас.

През учебната 2022/2023 година:

- Клуб „Език свещен“;
- Клуб „Футбол“;
- Клуб „Детска радост“ – танцово изкуство, в НЕ
- Клуб „Баскетбол“.

През учебната 2023/2024 година:

- Клуб „Език свещен“;
- Клуб „Футбол“;
- Клуб „Магията на изкуството“ – танцово изкуство, в НЕ I и II клас
- Клуб „Волейбол“;
- Клуб „Забавна математика“.
- Клуб „Приятелите на математиката“

През учебната 2024/2025:

- Клуб „Език свещен“;
- Клуб „Приятелите на математиката“;
- Клуб „Светът на изкуството“;
- Клуб „Светът на математиката“.

✓ проекти по Национални програми и Оперативни програми:

ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила участва с проекти по Национални програми, както следва:

- НП „Заедно в изкуствата и в спорта“ - От месец октомври 2023 г., училището работи по Националната програма, модул „Изкуства“ и модул „Спорт“; като са сформирани следните групи:

- по Модул 1 „Изкуства“- една група: клуб „Магията на изкуството“.
- По Модул 2 „Спорт“- две групи: клуб „Футбол“ и клуб „Волейбол“.

- Проект BG05M2OP001-5.001-0001 „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“, по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове, с конкретен бенефициент -

Министерството на образованието и науката. Целта на проекта е да не се допусне прекъсване на образователния процес и приобщаващото образование в условията на кризи и да се противодейства на риска от отпадане в ситуация на обучение от разстояние. Проектът е насочен както към подпомагане на техническото обезпечаване на образователната система, така и към осигуряване на условия за провеждане на обучение от разстояние в електронна среда (ОРЕС), и се стреми да гарантира създаването на равни условия за всички ученици за развитие на дигитална грамотност и качествено обучение по всички предмети и на всички образователни етапи.

Дейност 2. „Обучение на ученици, включително от уязвими групи за придобиване на умения за обучение от разстояние в електронна среда“ Учениците от ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила са включени в обученията за придобиване на ключови дигитални умения - умения за обучение от разстояние в електронна среда (ОРЕС) и работа с образователни платформи. По проекта са доставени за ученици 20 преносими технически устройства и 8 – за педагогически специалисти, както и 1 брой универсален шкаф за зареждане на устройствата – сформирана е една група от ученици, .

- Проект № BG05M2OP001-2.012-0001- „Образование за утрешния ден“, по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ (ОП НОИР) 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове, с конкретен бенефициент – Министерството на образованието и науката (МОН). Общата цел на проекта се изразява във въвеждането и поддържането в национален мащаб и популяризирането на референтен модел за насърчаване на придобиването на по-голяма цифрова компетентност и въвеждането на системен и комплексен институционален подход на МОН за интегриране на образователните технологии, както и за насърчаване и мотивация за тяхното използване. ефективното използване на дигиталните технологии, инструменти и съдържание за подобряване на качеството на преподаването и ученето - формирана е една група от ученици

Училището участва и по:

- Национална програма „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование“ по:

- дейност 4 „Внедряване на софтуер за професионално обучение и подкрепа на съпътстващите дейности по използването му като част от образователния процес; подкрепа на дейности по електронно администриране и управление на учебния процес, включително и съпътстващи дейности по мониторинг и/или корекция на данни в лично образователно дело (ЛЮД) на НЕИСПУО“;

- дейност 5 „Осигуряване на свързаност и средства за интернет на държавните общинските училища и центрове за подкрепа на личностно развитие (ЦПЛР), както и средства за развитие и поддръжка на опорната мрежа. Внедряване на модерни технологии за управление на WAN мрежата на МОН, прилежащите регионални структури и образователните институции“.

- Процедура BG-RRP-1.015 „УЧИЛИЩНА STEM СРЕДА“, по Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) на Република България - изграждане на училищна STEM среда.

Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“, град Рила и ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила, ежегодно участват с проекти за предоставяне на средства за физическа активност, физическо възпитание, спорт и спортно-туристическа дейност по ПМС № 46 от 19.03.2020 г. за определяне на минимални

диференцирани размери на паричните средства за физическа активност, физическо възпитание, спорт и спортно-туристическа дейност на деца и учаци в институции в системата на предучилищното и училищното образование и във висшите училища (обн., ДВ, бр. 26 от 22.03.2020 г., изм. и доп., бр. 18 от 2.03.2021 г., изм., бр. 106 от 22.1.2023 г., в сила от 1.01.2024 г.). Одобрените средства се разходват за изпълнение на планирани дейности.

„Лятна академия за деца и ученици” в град Рила

Във връзка с приобщаването на децата към християнските и национални ценности, както и ангажиране на свободното им време, въз основа на Решения на Общински съвет на Община Рила, с които е приета и Програма за „Лятна академия за деца и ученици” в град Рила”, през лятната ваканция на съответната учебна година през периода на анализа са организирани дейности по религиозно-нравственото образование („неделно училище”), опознаване на богатата история, традициите и бита на Рила и района, със съдействието и подкрепата на Църковно настоятелство при храм “Св. Николай Мирликийски чудотворец”, град Рила.

С цел осигуряване на плавен преход от детската градина към училище, вече традиционно се организира *Лятно училище*, през лятната ваканция на учебната година, въз основа на решения на Общински съвет на Община Рила. По този начин се осигуряват дейности, подкрепящи адаптирането в училищната обстановка на децата, подлежащи на задължително училищно обучение в първи клас.

„Програма за осмисляне на свободното време на децата и учениците на територията на Община Рила 2023г.“

С Решение №520/24.11.2022г. на Общински съвет, Община Рила е приета **Програма за осмисляне на свободното време на децата и учениците на територията на Община Рила 2023г.** За реализацията на Програмата със Заповед № РД-101-04-09/16.01.2023 г. на Кмета на Община Рила е утвърден **План за действие**, който се изпълнява през 2023 г., както през учебното, така и през неучебното време на учебната 2022/2023 година и през учебната 2023/2024 година. Създадена е необходимата организация за осъществяване на дейности по интереси на деца от Общинска Детска градина /ОДГ/ „Д-р Тодора Миладинова“, град Рила и на ученици от ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила, в следните групи:

На деца от Общинска Детска градина /ОДГ/ „Д-р Тодора Миладинова“, град Рила, в:

- група/и по „Спортни игри-футбол“, един път седмично;
- група/и по „Английски език“, два пъти седмично;
- група/и по „Сюжетни/характерни танци“, един път седмично,

като продължителността на едно занимание е съобразна с възрастовите групи, а именно: не по-малко от 15 /петнадесет/ минути и не повече от 20 /двадесет/ минути за деца от I и II възрастови групи, и не по-малко от 20 /двадесет/ минути и не повече от 30 /тридесет/ минути за деца от III и IV възрастови групи, надлежно отразена в график.

На ученици от ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила, в:

- група/и по „Таекуондо“, два пъти седмично, с продължителност 1,5 (един и половина) астрономически часа;

- група/и по „Мажоретни танци“, с продължителност на едно занимание – 40 минути, надлежно

отразени в график.

Своеобразно допълнение на Плана за действие, за реализацията на Програма за осмисляне на свободното време на децата и учениците на територията на Община Рила 2023г. (приета с Решение №520/24.11.2022г. на Общински съвет, Община Рила) се явяват **летни занимания**, организирани по инициатива на Кмета на Община Рила, през периода от 26.07.2023 г. до 30.08.2023 г. **Летни занимания „Отворени врати за летни занимания 2023“**, са провеждани на открито, веднъж седмично, по изготвен график, с организатори: Община Рила, Общински музей „Алекси Рилец“, ОУ „Аверкий Попстоянов“ и Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“. Реализирани са следните занимания:

- „Нарисувай мечта!“ /рисуване с тебешир върху асфалт/;
- „Моето хоби“ /работа с прежда, тъкани, мъниста и др./;
- „Да играем заедно!“ /спортни игри/;
- „Арт работилница“ /работа с естествени материали/;
- „На колело“ /VELOПОХОД/;
- „Моето синьо лято“ /детско парти, с аниматори/.

Целта на инициативата е да се комбинират: заниманията на открито, спортът и игрите, за да стане ваканцията на децата и учениците по-разнообразна, интересна и изпълнена с много приключения.

В групите за летни занимания са включени деца, които: са записани в Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“ или са записани за ученици в ОУ „Аверкий Попстоянов“, за учебната 2023/2024 година.

В допълнение на Плана за действие, за реализацията на Програма за осмисляне на свободното време на децата и учениците на територията на Община Рила 2023г. (приета с Решение №520/24.11.2022г. на Общински съвет, Община Рила) и в частност на организирани летни занимания „Отворени врати за летни занимания 2023“ са и проведените музикални занимания през м. август 2023 г. Организирането им е мотивирано от проявения интерес от деца, ученици и техните родители за участие в организирани музикални занимания, по време на провеждането на инициативата „Музика под Рилското небе“, с организатори: Община Рила и фондация "Арденца". През периода от 07.08.2023 г. до 31.08.2023 г. са организирани музикални занимания за деца и ученици, в групи по интереси, по изготвен график, с преподаватели – професионалисти.

Осъществени са следните занимания:

- Начално обучение по пиано.
- Музикални игри („Музикални игри и занимания по флейта в град Рила“).

Целта на инициативата е децата и учениците да придобият начална музикална грамотност, да се запознаят с тонове и основните им характеристики: височина, трайност, темпо, ритъм, тембър, сила и динамика; да се запознаят с нотите / да могат да четат и да пишат нотен текст, да се развиват когнитивните им умения и експресивните им възможности, както и да се провокира интерес към музикалното изкуство, чрез музикални преживявания.

Във връзка с намерението на Община Рила, провеждането на дейностите по интереси за осмисляне на свободното време на децата и учениците на територията ѝ да се утвърди, като една добра практика за превенция срещу противообществени прояви на малолетни и непълнолетни, агресията, насилието и/или

риска от насилне и/или риска от отпадане от системата на предучилищното и училищното образование и през 2024 г. се изпълнява Програма за осмисляне на свободното време на децата и учениците на територията на Община Рила 2024г., приета с Решение № 54/19.022024 г. на Общински съвет на Община Рила, изменена и допълнена с Решение № 82/25.04.2024 г. на Общински съвет на Община Рила

Приоритетните области са: „Спорт“; „Изкуства“; „Чуждоезиково обучение“

Дейностите по интереси са в зависимост от възрастовите особености и възможности на децата и учениците, съобразени са със същите и са в съответствие с техните интересите, както и желанията на тях и на техните родители и се определят, както следва:

За децата от Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“:

- ✓ Група за чуждоезиково обучение - по английски език (дейността не е провеждана);
- ✓ Група по спортни игри;
- ✓ Група за сюжетни/характерни танци;

За учениците от ОУ „Аверкий Попстоянов“:

- ✓ Група по таекуондо;
- ✓ Група за мажоретни танци.
- ✓ Група по спортно-тренировъчна подготовка и игри“

За децата и за учениците, както от населените места на Община Рила, които са записани съответно в Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“, град Рила или ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила, така и за деца и за ученици с адресна регистрация на територията на Община Рила, които са записани в детски градини или учат в училища на територията на населени места, в други общини, и за деца и за ученици от други общини - съседни на Община Рила:

- ✓ Групи за летни занимания на открито „Отворени врати за летни занимания 2024“
- ✓ Групи за музикални занимания;
- ✓ Група по „Самбо“.

Ангажирането на децата и учениците в дейности по интереси, в областта на спорта, изкуствата и чуждоезиковото обучение цели по-ефективно организиране на свободното им време и намаляване и/или предотвратяване на агресивните прояви сред тях, ограничаване на присъствието им в интернет пространството; здравословен начин на живот и насърчаване участието им в публични мероприятия.

Намерението е провеждането на дейностите по интереси за осмисляне на свободното време на децата и учениците на територията на Община Рила да се утвърди, като една добра практика за превенция срещу противообществени прояви на малолетни и непълнолетни, агресията, насилието и/или риска от насилне.

Народно читалище „Христо Ботев 1898“, град Рила, предоставя възможност на децата и младите хора да развиват своите интереси, способности и талант в самодейното художествено и танцово изкуство. Разнообразни форми на работа предлагат и читалищната библиотека в град Рила.

Децата и учениците участват в провежданите културни мероприятия по повод бележити дати и годишнини, традиционни народни празници и значими културни събития, заложи в празничния календар на читалището и част от годишния календар на културните събития в Община Рила. Участват в детските танцови състави, детската вокална група и кръжок по художествено слово.

Участия в изяви на самодейни детски състави при Читалище „Христо Ботев 1898“, град Рила, а именно: детски танцов състав и детска вокална група през 2023 г.:

- Участие на детски танцов състав „Рилска китка“ и на детска вокална група „Рилски звънчета“ в честване на народния празник „Бабинден“, р-т „Елхите“, град Рила през 2023 г..
- Отбелязване на 150 годишнина от обесването на Васил Левски- изложба в библиотеката;
- По повод 1 март — Ден на самодееца и Ден на мартеницата - поздрав към самодейците при читалището.

Организиране на изложба с мартеници, изработени от децата при читателски клуб „Приказен свят“, с техниката сухо и мокро плъстене на вълна.

- Проведено общинско тържество по повод Националния празник 3-ти март.
- Проведено общинско тържество по повод 1-и ноември — Ден на народните будители, с поднасяне на цветя на паметника на майстор Алекси Рилец.
- Участия на детска вокална група „Рилски звънчета“ в:
  - Първи национален събор „Между Верила и Рила“, с. Крайници, м. юни 2023 г.
  - Църногорски фолклорен фестивал „В сърцето на Граово“, с. Гигинци, м. юли 2023 г.
  - Международен фолклорен фестивал „Рила ни гледа“, град Дупница, м. юли 2023 г., спечелено II място.

- 1 март – Ден на самодееца и Ден на мартеницата
- 3 март - Общинско тържество, по повод Националния празник 3-ти март – празнична програма с участие на детска вокална група, Рилски звънчета“ и ученици от ОУ „Аверкий Попстоянов“.
- 25 март – Благовещение - по традиция е представена възстановка на народни обичаи, свързани с Благовец от детските самодейни състави.
- м. април – Лазаров ден.
- 21 април - Ден на земята.
- 1 юни – Връчване на наградата „Най-активен читател“, учредена от проф. Александър Димчев.
- м. юни – Празничен концерт по повод селищен събор на град Рила „Свети Дух“. с участието на детска вокална група „Рилски звънчета“ и детски танцов състав „Рилска китка“
- м. юни – Празник на художествената самодейност „Рила пее и танцува“ - посветен на любителското творчество.
- 2 октомври – Откриване на учебната година за самодейните състави при НЧ „Хр. Ботев 1898“.
- 21 ноември – Ден на християнското семейство, с участие на детска вокална група „Рилски звънчета“, детски танцов състав „Рилска китка“.
- 22 декември – Коледно тържество – представяне на народния обичай „От Игнажден до Коледа“, от самодейците от читалището.

Участия в изяви на самодейни детски състави при Читалище „Христо Ботев 1898“, град Рила, а именно: детски танцов състав и детска вокална група през 2024 г

- 21 януари - Участие на детски танцов състав „Рилска китка“ и на детска вокална група „Рилски звънчета“ в честване на народния празник „Бабинден“, р-т „Странджата“, град Рила;
- 16 февруари Отбелязване на 150 годишнина от обесването на Васил Левски- изложба в библиотеката;

- 22 февруари - Творчески - Арт работилници в библиотеката – изработване на мартеници със самодейци. Създаване на изложба с мартеници.
- 1 март — Ден на самодееца и Ден на мартеницата - поздрав към самодейците при читалището. Организиране на изложба с мартеници, изработени от децата при читателски клуб „Приказен свят“, с техниката сухо и мокро плъстене на вълна.
- 3-ти март- Проведено общинско тържество по повод Националния празник 3-ти март.
- 7 март – Арт работилница - изработка на ръчен подарък за „Международен ден на жената“
- 16 март - Възстановяване на ритуал “Прощални поклади”.
- 25 март – Благовещение - по традиция е представена възстановка на народни обичаи, свързани с Благовец от детските самодейни състави.
- 20 април - гостуване на самодейците в с. Бърдарски геран, където е представена изложбата от „Планината Рила през полето до морето“ по програма „Разпространение“ от НФК
- 22 април Международен ден на Земята
- 27 април – Лазаровден
- 1 юни - Ден на детето” – Връчване на наградата „Най-активен читател“, учредена от проф. Александър Димчев.
- 22 юни Селищен събор на гр. Рила – „Свети Дух“;
- 23 юни - Ден на художествената самодейност „Рила пее и танцува“
- 29 юни - XXIII – ти Национален детски фолклорен фестивал „Слънце иде“ с. Дрен – Трето място за групата, Бронзов медал за соло изпълнител;
- 8 юли - XIV-ти фолклорен фестивал „Рила ни гледа“:
- I-во място в категория Вокална група – I – ва възрастова група,
- II – ро място в категория Солисти - I – ва възрастова група,
- III – то място в категория Солисти - I – ва възрастова група,
- Златен медал на Квинтет „Рилски звънчета“.
- м. август –м. септември от 29.08-06.09 - XIV Фолклорен фестивал Дидим/ Турция;
- 7 септември - Участие в честването на 55 години Рила - град;
- 2 октомври - Откриване на учебната година;
- 21 ноември – Участие в концерт посветен на Деня на християнското семейство (предстоящо);
- 29 ноември – Поздрав от самодейци към юбиляри по повод годишнина от сватбата им (предстоящо);
- 16 декември – Изработка на Изработка за коледни играчки и декупаж (предстоящо);
- 20 декември – Коледно тържество – представяне на народния обичай „От Игнажден до Коледа“ (предстоящо)

Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“, както и ОУ „Аверкий Попстоянов“ имат изработени съвместни програми с Дирекция ПП „Рилски манастир“, с цел разширяване и обогатяване на екологичните знания на децата и учениците, възпитание на екологична култура у подрастващите, с включени съвместни дейности и мероприятия.

Провеждат се дейности с участие на деца и ученици, организирани от:

РУ – Рила към ОД на МВР – Кюстендил – „Полицейска академия“

РСРБЗН - Рила към ОД на МВР – Кюстендил – „Млад огнеборец“.

3.1.8. Библиотечно-информационно обслужване - чл. 178, ал.1, т.8 от ЗПУО

Библиотечно-информационното обслужване (чл. 182 от ЗПУО) се осигурява чрез училищна библиотека и гарантира свободен достъп до информация на учениците от различни документални източници в библиотечния фонд и в глобалната мрежа с цел изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация.

ОУ „Аверкий Попстоянов“, гр. Рила самостоятелно извършва библиотечно-информационно обслужване, разполага с необходимия ресурс за реализиране на подкрепата за личностно развитие на учениците.

3.1.9. Грижа за здравето - чл. 178, ал.1, т.9 от ЗПУО

Грижа за здравето се осигурява чрез гарантиране на достъп на децата и учениците до медицинско обслужване и програми за здравно образование и за здравословен начин на живот (ЗПУО чл. 183), в съответствие с държавния образователен стандарт за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

Здравето на децата и учениците се наблюдава от медицински специалисти, работещи в здравните кабинети в детската градина и в училището.

Съгласно Закона за здравето, здравните кабинети са обекти с обществено предназначение и същите са вписани в публичен регистър на обектите с обществено предназначение, поддържан от Регионална здравна инспекция – Кюстендил.

В Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“, град Рила и в ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила функционират здравни кабинети – по един във всяка образователна институция. Осигурени са медицински специалисти (медицински сестпри) в здравните кабинети, които да полагат грижа за здравето на децата (в детската градина – три медицински сестри и на учениците в училището – една медицинска сестра). Само една от медицинските специалисти е в трудоспособна възраст, а останалите са в пенсионна възраст, поради липса на специалисти в трудоспособна възраст.

За дейността на здравните кабинети в детската градина и училището се изготвят планове от медицинските сестри, включващи мероприятия и дейности по профилактика и здравеопазване на децата и учениците.

Медицинските сестри осъществяват дейност по профилактика и промоция на здравето в съответните възрастови групи за изграждане на здравословните навици и поведение на децата и учениците. Извършват наблюдение на физическото развитие и физическата дееспособност на децата и учениците и осъществяват медицинското им обслужване при спешни състояния до пристигането на екип на филиала за спешна медицинска помощ. Участват в изготвянето на седмичното меню, провеждат здравни беседи и дейности (практикуми, игри, включени в годишния план) придружават децата / учениците по време на пътуване от местоживеенето им до образователните институция и обратно, при необходимост.

Медицинските сестри на здравния кабинет в Общинска детска градина “Д-р Тодора Миладинова” следи за спазване на задължителни и препоръчителни мерки за намаляване на рисковете от инфекция;

реализират дейности в детската градина в условията на извънредна епидемична обстановка, при: осъществяване на сутрешния прием на децата и комуникация с родителите; създават организация за хигиенните и дезинфекционните дейности и запознаване с инструкциите за начина на ползване на съответните биоциди; осъществява контакт с РЗИ – Кюстендил, при съмнение или случай на заразно и инфекциозно заболяване, прилагат задължителни мерки в детската градина.

Медицинската сестра на здравния кабинет в ОУ „Аверкий Попстоянов“ отговаря за организирането и наблюдава хигиенните и дезинфекционни дейности, правилното подготвяне на дезинфекционните разтвори в училището, осъществява медицински филтър на входа на училището с цел ограничаване на рисковете от инфекция и разпространение на заразни заболявания.

3.1.10. Осигуряване на общежитие - чл. 178, ал.1, т.10 от ЗПУО

Общежитията осъществяват следните дейности: настаняване на ученици; осигуряване на условия за организиране и провеждане на самоподготовка на учениците; провеждане на консултации по учебни предмети и индивидуална работа; подпомагане интелектуалното, емоционалното и физическото развитие и социалната адаптация на учениците; подпомагане професионалната насоченост и придобиването на компетентности, необходими за успешна реализация; подпомагане формирането на нагласи и мотивация за учене; формиране отношения на толерантност и уважение; организиране и провеждане на занимания по интереси; работа с родители.

В Община Рила обща подкрепа „осигуряване на общежитие“ не се осъществява.

3.1.11. Поощряване с морални и материални награди - чл. 178, ал.1, т.11 от ЗПУО

Децата и учениците се поощряват с морални и с материални награди за високи постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за приноса им към развитието на училищната общност при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за приобщаващото образование. Награди могат да се учредяват със заповед от Началника на Регионалното управление на образованието, от кмета на общината и от директорите на институциите в сферата на образованието могат да учредяват такива (чл. 184 от ЗПУО), след решение на педагогическия съвет.

Този вид подкрепа се използва от Общинска детска градина „Д-р Тодора Миладинова“, ОУ „Аверкий Попстоянов“ и от Община Рила. Стимулират се и се подкрепят морално и материално изяви на децата и учениците за участията им в организирани дейности и мероприятия (децата и учениците се удостояват с грамоти и предметни награди).

3.1.12. Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение - чл. 178, ал.1, т.12 от ЗПУО

Дейностите за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение имат за цел изграждане на позитивен организационен климат в училището, включително чрез психологическа подкрепа. Психологическата подкрепа е насочена към учениците, учителите, директора и родителите.

Дейностите по превенция и интервенция се разработват въз основа на Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и на алгоритъма за неговото прилагане, утвърден от министъра на образованието и науката.

Дейности по превенция на агресията и преодоляване на проблемното поведение реализира Училищната комисия за превенция на тормоза, насилието и противообществените прояви сред учениците, обособена в ОУ „Аверкий Попстоянов“.

Детската градина и училището осъществяват дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координиращите усилия на всички участници в образователния процес. Разработени и утвърдени във всяка образователна институция са:

- План за противодействие на училищния тормоз;
- Единни училищни правила;
- Училищен дневник със случаи на управление на информацията;

Проведени са превантивни инициативи срещу агресията и тормоза в образователните институции, както следва:

- Консултации, беседи, групова работа по класове, консултации с родители, консултации на класните ръководители с ръководството на училището за преодоляване на проблемното поведение;
- Разработени са дейности по превенция и интервенция на тормоза и насилието въз основа на Механизъм за противодействие на тормоза и насилието и е създаден регистър;
- Изготвени са съвместно с учениците правила за поведението им в паралелката или групата.

Провеждат се:

- Ден на „Розовата фланелка“ (в ОУ);
- Ден на търпението (в ОУ);
- Ден на толерантността;
- Ден на добротата;
- Индивидуална и групова работа с психолог, при необходимост;
- Провеждане на срещи с родители и психолог, при необходимост;
- Анкети за тормоза в училищна среда, анализ на ситуацията, обсъждане с представители на ученическия съвет и на педагогически съвет (в ОУ);
- Консултации на ученици и техните родители за преодоляване на проблемно поведение;
- Методическа помощ на учителите за превенция на тормоза и насилието и за преодоляване на проблемното поведение на децата и учениците;

Училищната комисия в ОУ „Аверкий Попстоянов“ и Директора на училището работят в сътрудничество с Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните в Община Рила.

МКБППМН реализира дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение сред ученици. Съдейства за реализиране на превантивната дейност - за предотвратяване и недопускане на нарушения от малолетни и непълнолетни, корекционно - възпитателна работа с деца, предразположени към противообществени прояви, живеещи в рискова семейна или приятелска среда, превантивна работа с родителите.

Като орган по превенция, МКБППМН следва да осъществява дейности по предотвратяване на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, чрез използване на различни форми, методи и средства: лекции, беседи, кръгли маси, видеофилми, дискусии, открити уроци по проблемите на

превенцията на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните; престъпността от деца и срещу деца; превенция на рисковото поведение; организиране на спортни дейности; конкурси; тематични спектакли и други. МКБППМН реализира и вторична превенция посредством разглеждане на възпитателни дела за противообществени прояви, извършени от малолетни или непълнолетни, и престъпленията, извършени от непълнолетни, освободени от наказателна отговорност по чл. 61 от Наказателния кодекс.

В Община Рила, превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение се осъществяват от МКБППМН, която оказва съдействие на образователните институции за обхващане в училище на подлежащите на задължително образование деца и превенция на отпадането от предучилищното и училищното образование, извършва дейности по превенция на противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, както и работа с родителите.

Комисията организира и участва в провеждането на инициативи за занимания по интереси, с идеята, че те са най-добрата превенция на социално негативното поведение на подрастващите: противообществени прояви, агресия, насилие и/или риск от насилие.

От допълнително внимание и грижи се нуждаят и учениците, извършили противообществени прояви.

Състав от МЛБППМН при Община Рила разглежда възпитателни мерки по Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните. Разгледани са възпитателни дела по години и брой, както следва: през 2021 г. - 3 бр. (за кражба); през 2022 г. – 1 бр. (за повреждане на чужда собственост); през 2023 г. – 1 бр. (за управление на МПС – мотоциклет, което не е регистрирано по надлежния ред), през 2024 г. – 1 бр. (за повредена чужда вещ – счупени 2 бр. странични огледала на лек автомобил). Наложени са възпитателни мерки на извършителите. По данни на Комисията, в Община Рила се наблюдава намаляване броя на малолетните и непълнолетните извършители на противообществени прояви. Част от противоправните деяния са в резултат на липса или недостатъчно внимание от страна на родителите, занижен родителски контрол, лоша „приятелска“ среда.

При случай на дете, жертва на насилие или в риск от насилие, и при кризисна ситуация се задейства Мултидисциплинарният екип на местно ниво по прилагане на Координационен механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция, като случаите са както следва: през 2021 г. – няма ; през 2022 г. – 1 случай, през 2023 г. – 2 случая и през 2024 г. – 3 случая. Всички институции, представени в екипа (отдел „Закрила на детето“, РУ - Рила, Община, МКБППМН), предприемат мерки за оказване на подкрепа.

На територията на Община Рила няма психолог, с оглед оказване на психологическа помощ и подкрепа на подрастващи.

3.1.13. Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения - чл. 178, ал. 1, т. 13 от ЗПУО.

Ранното оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата се извършва в процеса на предучилищното образование от педагогическите специалисти в детската градина.

Провежда се на деца от 3 години до 3 години и шест месеца, при постъпване за първи път на детето в детската градина. Оценяването се извършва чрез скрининг за определяне на риск от възникване на обучителни затруднения след писмено съгласие на родителя. Изследването във всяка детска градина се

провежда от учители, които са преминали предварително обучение за осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на децата.

Ранното оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата в детската градина включва:

1. ранно оценяване на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения – от учителите в групата в детската градина и/или от психолога, и/или от логопеда в детската градина;
2. определяне на необходимост от допълнителни модули за децата, които не владеят български език;
3. определяне на необходимост от извършване на оценка от екип за подкрепа за личностно развитие на индивидуалните потребности за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на детето.

Един педагогически специалист – учител от ОДГ „Д-р Тодора Миладинова“ - гр. Рила, е участвал в професионално-педагогически тренинг на тема „Ранно оценяване риска от проблеми в развитието и обучението на тригодишни деца със скрининг тест“, проведен от Институт за изследване на населението и човека- БАН и придобил правото на ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения. (издадено Удостоверение № 156 от 26.06.2018 г. от Института за изследване на населението и човека – БАН).

Голяма част от родителите в община Рила не желаят децата им да бъдат оценявани на тази възраст.

При работата с учениците, ОУ „Аверкий Попстоянов“, гр. Рила основава дейността си на принципа на превенцията на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях.

В училището, в началото на учебната година се провежда входяща диагностика по учебни предмети. На база резултатите от нея се идентифицират пропуските и се разработват мерки за преодоляването им.

3.1.14. Логопедична работа - чл. 178, ал.1, т.14 от ЗПУО

Логопедичната работа като част от дейностите за целите на превенцията на обучителните затруднения се осъществява от логопеди в детски градини, училища и центрове за подкрепа за личностно развитие, както и от логопеди от РЦПППО.

Логопедична подкрепа за децата от Общинска детска градина „Д-р Тодора Миладинова“ и учениците ОУ „Аверкий Попстоянов“ се осъществява от логопед, осигурен от РЦПППО – Кюстендил, в случай че детето / ученикът е на допълнителна подкрепа.

В Община Рила по проект „Инвестиции в бъдещето“ BG05M9OP001-2.004 „Услуги за ранно детско развитие“ беше осигурен логопед за деца от 0 до 7 годишна възраст, за логопедична подкрепа за преодоляване на говорните затруднения. Реализирането на дейностите беше с краен срок 30.09.2023 г.

Съществува проблем с осигуряването на логопедична подкрепа за децата и учениците в образователните институции на територията на общината. Решение за преодоляване на проблема е назначаването на логопед и създаване и оборудване на логопедичен кабинет, което е от изключителна важност за осигуряването на логопедична подкрепа на децата и учениците.

3.2. Анализ на текущото осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици в Община Рила

В Закона за предучилищното и училищното образование чл. 187, ал. 1 се определя същността и съдържанието на допълнителната подкрепа за личностно развитие, а именно:

1. работа с дете и ученик по конкретен случай;
2. психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
3. осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
4. предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
5. ресурсно подпомагане.

Съгласно чл. 82 от Наредбата за приобщавашо образование, в сила от 27.10.2017 г., институциите в системата на предучилищното и училищното образование, които осигуряват краткосрочна и дългосрочна допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците са детските градини, училищата, центрове за подкрепа за личностно развитие и специализирани обслужващи звена.

Краткосрочната допълнителна подкрепа е подкрепата, която въз основа на оценката на индивидуалните потребности на детето или ученика се предоставя за определено време в процеса на предучилищното и училищното образование, а дългосрочна е подкрепата, която въз основа на оценката на индивидуалните потребности на детето или ученика обхваща повече от един етап от степента на образование, повече от една степен на образование или е за целия период на обучение на детето или ученика в детската градина или училището (чл. 82, ал. 2, 3 и 4 от НПО).

Допълнителна подкрепа за личностно развитие се осигурява на деца и ученици със специални образователни потребности, в риск, с хронични заболявания, с изявени дарби.

С децата и учениците в образователните институции в Община Рила работят ресурсен учител, логопед и психолог (при необходимост, за участие в заседания на ЕПЛР за деца и ученици на допълнителна подкрепа), осигурени от РЦПППО град Кюстендил.

Съгласно чл. 188 от ЗПУО допълнителната подкрепа се предоставя въз основа на оценка на индивидуалните потребности, която се извършва от екип за подкрепа за личностно развитие в детската градина или в училището, създаден със заповед на директора за определено дете или ученик.

Извършена оценка на индивидуалните потребности на деца и ученици в детската градина и в училището, като не са установени деца и ученици с изявени дарби. За всяко дете и всеки ученик се провежда заседание на ЕПЛР за решаването на текущи въпроси, свързани с неговата подкрепа.

3.2.1. Данни за децата и учениците субект на допълнителна подкрепа за личностно развитие

Децата и ученици с изявени дарби

Не са постановявани решения от Общински съвет на Община Рила за осигуряване на средства за стипендии и финансово стимулиране на деца и младежи с изявени дарби в общинския бюджет, тъй като не е установена необходимост от допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици с изявени дарби.

Деца и ученици със специални образователни потребности, в риск и с хронични заболявания

Обобщаване на данни за децата и учениците със специални образователни потребности, в риск и с хронични заболявания в Община Рила е извършено на основата на Анализ на потребностите за подкрепа на личностно развитие на децата и учениците в Община Рила и по данни на РУО – Кюстендил за учебната 2023/2024 година.

В Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“ град Рила е осигурена допълнителна подкрепа през последните 3 учебни години на деца с хронични заболявания и със СОП, както следва:

- през учебната 2021/2022 година – 4 деца със СОП и 4 деца с хронични заболявания.
- през учебната 2022/2023 година – 1 дете със СОП и 2 деца с хронични заболявания.
- през учебната 2023/2024 година – 1 дете със СОП и 4 деца в риск.
- през учебната 2023/2024 година – 1 дете със СОП и 4 деца в риск.
- през учебната 2024/2025 година – 1 дете със СОП

В ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила е осигурена допълнителна подкрепа, както следва:

- през учебната 2021/2022 година – 9 ученици със СОП.
- през учебната 2022/2023 година – 7 ученици със СОП.
- през учебната 2023/2024 година – 7 ученици със СОП, 1 ученик в риск и 1 ученик с хронично заболяване.
- през учебната 2024/2025 година – 6 ученици със СОП, 1 ученик в риск и 1 ученик с хронично заболяване.

3.2.2. Кадрова обезпеченост със специалисти за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие

Специалистите, необходими за предоставяне на допълнителна подкрепа на деца и ученици от предучилищното и училищно образование са психолог, педагогически съветник, логопед, ресурсен учител, помощник на учителя, социален работник и т.н.

Създадени са екипи за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици, имащи необходимост от допълнителна подкрепа. Разработени са индивидуални програми и е подсигурен специалист - ресурсен учител. Учениците с обучителни затруднения се включват в допълнителни дейности, в часовете за консултации. Създаден е ресурсен кабинет за работа с деца със СОП, който е оборудван с уреди и пособия.

В Общинска ДГ „Д-р Тодора Миладинова“, град Рила и в ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила няма назначени педагогически специалисти за осигуряване на подкрепа за личностно развитие. Допълнителната подкрепа на деца и ученици със СОП в детската градина и училището се осъществява от ресурсен учител - осигурен от РЦПППО – Кюстендил. Финансовият ресурс по бюджетите на образователните институции е недостатъчен за назначаване на логопед, от какъвто има необходимост.

3.2.3. Подкрепяща среда и условия за личностно развитие

Институциите в системата на предучилищното и училищното образование предоставят условия за равен достъп до образование за децата и учениците и чрез обща обезпеченост на средата, осигуряване на достъпна архитектурна и физическа среда, достъпност на информацията и комуникацията, достъп до учебните програми и учебното съдържание, разумни улеснения, технически средства, специализирано оборудване и специализирана подкрепяща среда, дидактически материали, методики и специалисти.

Обезпечеността на подкрепящата среда в Община Рила е:

- Наличие на спортна база, вкл. ремонтиран физкултурен салон, с ново оборудване, спортни площадки и спортни съоръжения;
- Осигурено медицинско обслужване и медицински кабинети в детската градина и в училището в община Рила
- Организиран транспорт към всички образователни институции, в които се обучават деца от други населени места;
- Добра библиотечно-информационна обезпеченост.

Обобщена информация е представена в следващата таблица.

Обща обезпеченост на средата в образователните институции на територията на Община Рила

Образователна институция	Спортна база			Библиотечно – информационно обезпечаване	Медицински кабинет	Столово хранене	Транспорт за деца и ученици до 16 г.
	Физкултурен салон	Спортна площадка	Спортни съоръжения				
Общинска детска градина „Д-р Тодора Миладинова“, град Рила	0	1	1	1	1	1	1
Основно училище „Аверкий Попстоянов“, град Рила	1	1	1	1	1	1	1

Съгласно чл. 103 от Наредбата за приобщаващото образование: достъпната физическа среда включва осигуряване на подходящи условия, използване и прилагане на иновативни подходи и съвременни технологии за архитектурна и физическа достъпност, които в най-голяма степен да отговорят на потребностите на децата и учениците.

Физическата среда включва изисквания към врати, фойета, коридори, водещи линии, санитарни помещения, към парапети, предпазни решетки, тактилни символи, стълби, рампи, специални асансьори, подходящо осветление и маркировка.

Съгласно чл. 104, ал. 2 от Наредбата за приобщаващо образование, достъпната архитектурна среда в институциите в системата на предучилищното и училищно образование се осигурява чрез съобразяване на елементите на сградите и съоръженията със специфичните изисквания за различните видове увреждания.

През последните години, чрез реализиране на проекти и програми, са направени подобрения, свързани с функционалността на материалната база. ОУ „Аверкий Попстоянов“, град Рила разполага с

добра материална база, състояща се от класни стаи, кабинети по отделни учебни предмети, компютърен кабинет. Не са осигурени условия за деца и ученици с увреждания.

**Достъпна физическа и архитектурна среда в образователните институции на територията на
Община Рила**

Образователна институция	Входни и комуникационни пространства						Пригодност на помещенията и пространствата за общо ползване за хора с увреждания		Достъпно и пригодно за хора с увреждания санитарно-хигиенно помещение
	Достъпен вход		Достъпност до помещения и пространства				Създадени условия в класни стаи и кабинети за ученици с увреждания	Използваемост на общи помещения – зала, столова, ФКС, и други за Д/У с увреждания	
	Рампа	Подемна платформа	Безопасни парапети	Нехлъзгави настилки	Тактилни ивизи	Подемна платформа			
Общинска ДГ "Д-р Тодора Миладинова", град Рила град Рила	не	не	да	да	не	не	да	да	не
Основно училище "Аверкий Попстоянов", град Рила	не	не	да	не	не	не	не	не	не

В образователните институции не е изградена напълно специализирана подкрепяща среда, няма логопедични кабинети, както и обзаведени помещения, даващи възможност за наличие на учебни места за деца и ученици в инвалидни колички, с увреден слух или с намалено/увредено зрение.

Детската градина и училището не разполагат със специално изградени рампи за деца и ученици с двигателни затруднения, както и с други помощни средства. Не са изградени рампи за улеснен достъп до входа на сградите. Към момента такива не се налагат, но поставянето им е скъпа инвестиция, предвид което осъществяването би могло да се случи, чрез външно финансиране.

Специализирана подкрепяща среда в образователните институции на територията на Община Рила

Образователни институции	Логопедични кабинети	Ресурсни кабинети	Обзаведени помещения, даващи възможност за:		
			Учебни места за ученици в инвалидни колички	Учебни места за ученици с увреден слух	Учебни места за ученици с намалено/увредено зрение
ДГ "Д-р Тодора Миладинова"	0	1	0	0	0
Основно училище "Аверкий Попстоянов"	0	1	0	0	0

В институциите в системата на образованието на територията на Община Рила архитектурната достъпност на материалната база все още не е достатъчна за качествено обучение на деца и ученици със специални образователни потребности.

4. Идентифицирани потребности за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от Община Рила

На основата на разработения SWOT анализ на потребностите от подкрепата за личностно развитие на децата и учениците в Община Рила, са изведени и обобщени потребностите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от Общината. Информацията е систематизирана в следващата таблица, като са посочени данни, подкрепящи идентифицирането и релевантността на всяка една от потребностите. (виж Легендата под таблицата).

Осигурена обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от училището и детската градина в Община Рила

Осигурена обща подкрепа за личностно развитие в детската градина, която е насочена към всички деца в групата и гарантира участието и изцялата им в образователния процес и в дейността на детската градина		
1. екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;		✓
2. занимания по интереси;		✓
3. грижа за здравето, въз основа на информация от родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, за здравословното състояние на детето и за проведен медицински изследвания и консултации и при взаимодействие с медицинския специалист в здравния кабинет в детската градина		✓
4. ранно оценяване на потребностите и превенцията на обучителните затруднения.		✓
Осигурена обща подкрепа за личностно развитие в детската градина, която е насочена към превенцията на обучителните затруднения, се изразява във включване на отделни деца в дейности според техните потребности		
1. обучение чрез допълнителни модули за деца, които не владеят български език – дейността се извършва от групата в детската градина;		✓
2. прилагане на програми за психомоторно, познавателно и езиково развитие, индивидуална и групова работа при установени езикови и/или емоционално-поведенчески, и/или сензорни затруднения – дейността се извършва от психолог, логопед или от друг педагогически специалист при необходимост - рехабилитатор на слуха и говора и др.		✓
Осигурена обща подкрепа за личностно развитие в училището, която е насочена към всички деца в подготовителна група за задължително предучилищно образование и към всички ученици в класа, гарантира участието и изцялата им в образователния процес и в дейността на училището		
1. екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;		✓
2. кариерно ориентиране на учениците;		✓
3. занимания по интереси;		x
4. библотечно-информационно обслужване;		✓
5. грижа за здравето въз основа на информация от родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, за здравословното състояние на детето и за проведен медицински изследвания и консултации и при взаимодействие с медицинския специалист в здравния кабинет в училището;		✓
6. осигуряване на общезитие;		✓
7. поощряване с морални и материални награди;		✓
8. дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;		✓
9. дейности за превенция на обучителните затруднения, включително логическа работа.		✓
Осигурена допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците		
1. психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрительна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;		o
2. осигуряване на достъпна архитектурна, обила и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, адаптивни материали, методи и специалисти;		x
3. предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;		x
4. ресурсно подпомагане.		o

Легенда:

- ✓ - налични данни и информация за осигурена дейност/форма на подкрепа;
- x – идентифицирана необходимост от осигуряване на подкрепа за личностно развитие: липса на данни и информация за осигурена дейност/форма на подкрепа и/или същата не се осигурява от образователните институции на територията на съответната община;
- o – идентифицирана необходимост от осигуряване на подкрепа за личностно развитие: налични данни и информация, че съответната дейност/форма на подкрепа се осъществява в отделни образователни институции самостоятелно или с външна подкрепа (доставчици на социални услуги/ЦПАР/община/РЦПШО).

II. Предизвикателства

Законът за предучилищното и училищното образование поставя изискване за разработване на Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците въз основа на общински анализи от подкрепа. В процеса на разработване на Областната стратегия се включват и описват предизвикателствата, стратегическите цели и дейности, които са в синхрон с философията и концепцията на приобщаващото образование.

За успешно прилагане в практиката на организацията, принципите и процедурите, изисквани от Закона за предучилищното и училищното образование и Наредбата за приобщаващото образование се поставят редица предизвикателства. В основата са необходимостта от разширяване на компетентностите на педагогическия персонал за целите на приобщаващото образование, промяната във финансирането на общата и допълнителна подкрепа, разширяване и засилване на партньорството и взаимодействието на всички участници и институции.

Философията на приобщаващото образование поставя необходимостта пред педагогическите специалисти за придобиване на компетентности, свързани с новите нормативни промени, както и осмисляне на собствения си педагогически опит с родители, добрите си практики, възможностите за развитие на тези практики и обогатяването им с нови идеи. Приобщаващото образование изисква разширяване на кръга от педагогически специалисти в екипна работа като основен подход в неговата реализация.

Осъществяването на ценностите и на организацията на приобщаващото образование изисква просветеност на родителската общност, чувствителност на обществото към проблемите на децата и учениците, разбиране за отговорностите на всички и за необходимата толерантност и търпимост. За осъществяване на процеса е необходимо фокусиране върху всички участници в процеса на образование – деца, родители, педагогически специалисти.

III. Стратегически цели и дейности

Визия

Осигурено качествено образование, основано на индивидуалните потребности на децата и учениците от Община Рила.

Мисия

Създаване на условия и осигуряване на базисни ресурси за предоставяне на ефективна и ефикасна обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Рила.

Стратегически цели

Стратегическа цел №1. Създаване на подходяща социално-психологическа среда за личностно развитие на децата и учениците от Община Рила

Стратегическа цел №2. Осигуряване на специалисти и повишаване на компетентностите на педагогическия персонал за задоволяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Рила.

Стратегическа цел №3. Създаване на подкрепяща среда и подобряване на условията за личностно развитие за деца и ученици, вкл. и със специални образователни потребности от Община Рила

Стратегическа цел №4. Развитие и разширяване на мрежата от образователни институции за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на територията на Община Рила

Стратегическа цел №5. Повишаване ефикасността на взаимодействие между участниците в образователния процес и институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика, както и създаване на условия за активно сътрудничество за целите на приобщаващото образование.

Отделните стратегически цели, по своята същност обединяват набор от дейности (мерки и интервенции), подчинени на мисията и визията на Стратегията, едновременно с това попадащи в определено тематично направление.

Стратегическа цел №1: Създаване на подходяща социално-психологическа среда за личностно развитие на децата и учениците от Община Рила.

Дейности:

- 1) Ранно оценяване на развитието на децата и риска от обучителни затруднения на децата в детската градина, в групите за предучилищно образование;
- 2) Осигуряване на логопедична подкрепа, като превенция на последващи обучителни затруднения;
- 3) Прилагане на методи и подходи за ефективна работа с деца и ученици с обучителни затруднения, в рамките на предоставяната обща подкрепа от образователните институции;
- 4) Оказване на педагогическа и психологическа подкрепа за преодоляване на трудности в обучението, процеса на учене и комуникацията в учебна среда, включително осъществяване на взаимодействие с родителите;
- 5) Осигуряване на условия и ресурси за развитие на интересите, способностите, компетентностите и изязвата на децата и учениците в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорт;
- 6) Кариерно консултиране и ориентиране на учениците в зависимост от потребностите, интересите, способностите, предпочитанията и ценностите;
- 7) Осигуряване на кариерно ориентиране според способностите и потребностите на учениците със СОП;
- 8) Планиране и реализиране на дейности за превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация, реакция и преодоляване на проблемно поведение и нарушения на дисциплината от деца и ученици;
- 9) Участие в общински, областни, национални проекти, програми и форуми в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта за осигуряване на личностно развитие на децата и учениците и стимулиране на инициативност и творчески потенциал, вкл. и за деца със СОП;
- 10) Създаване на система за поощрения на децата и учениците;
- 11) Идентифициране на деца с изявени дарби и осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие.

Стратегическа цел №2: Осигуряване на специалисти и повишаване на компетентностите на педагогическия персонал за задоволяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Рила.

Дейности:

- 1) Осигуряване на специалисти в училището и в детската градина за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците, в това число:
  - Обезпеченост с педагогически съветник, логопед, психолог и ресурсен учител в детската градина и училището;
  - Осигуряване на ресурсен учител за краткосрочна и дългосрочна допълнителна подкрепа на децата и учениците със специални образователни потребности по начините, определени от нормативната уредба – назначени в училището и в детската градина или от РЦПППО - Кюстендил;
  - Въвеждане на практиката за назначаване на помощник на учителя при повече от 3 деца или ученици със СОП в групата/паралелката;
  - Използване на професионалните компетенции на специалистите, работещи в социалните услуги - делегирани от държавата дейности (ЦОП, ЦСРИ) в подкрепа на децата със СОП, в риск и с хронични заболявания.
- 2) Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за придобиване и усъвършенстване на компетентностите за идентифициране на потребностите от обща и допълнителна подкрепа, в това число:
  - Обучение на класни ръководители за ефективно изпълнение на специфичните допълнителни професионални задължения;
  - Провеждане на обучения на училищно, общинско и областно ниво за учители, педагогически съветници и други специалисти, които работят с деца и ученици със СОП;
  - Осигуряване на въвеждащо и продължаващо обучение от РЦПППО - Кюстендил на лица, назначени на длъжността „помощник на учителя“ за групи и класове, с повече от три деца или ученици със СОП;
  - Изготвяне на програма за квалификация на педагогически специалисти, работещи с деца и ученици със СОП от РЦПППО- Кюстендил;
  - Обучение за използване на утвърдени от Министерството на образованието и науката методики за оценяване (Методика за оценка на образователните потребности на децата и учениците, Методика за функционална оценка и работа с деца с умствена изостаналост и аутистичен спектър на развитие, Методика за оценка на индивидуалните потребности на деца и ученици с множество увреждания), методики за вербално и невербално оценяване, както и други методики и стандартизирани инструменти.
- 3) Осигуряване на методическа подкрепа на екипите за подкрепа за личностно развитие в училищата и детските градини, в това число:
  - Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от обща подкрепа за личностно развитие на дете/ученик;

- Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете/ученик;
  - Подкрепа на учителите за диференцирането на подходи за обучение, които дават различни възможности за групиране на потребностите на учениците и насочване на общата и допълнителната подкрепа в най-голямо съответствие с тях;
  - Обучение на педагогическите специалисти в детските градини за извършване на ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения по чл. 8, ал. 3, т. 1 от Наредбата за приобщаващо образование;
  - Наблюдение и методическа подкрепа от страна на РЦПППО – Кюстендил на ранното оценяване (нормативно основание – чл. 11 от Наредбата за приобщаващо образование);
  - Консултиране по конкретни казуси.
- 4) Сътрудничество между педагогическите специалисти и обмен на добри практики.

Стратегическа цел №3: Създаване на подкрепяща среда и подобряване на условията за личностно развитие за деца и ученици, вкл. и със специални образователни потребности от Община Рила

Дейности:

- 1) Подобряване на техническата инфраструктура в детската градина и училището за обезпечаване на нуждите от подобряване физическата култура на децата и учениците;
- 2) Създаване на достъпна физическа и архитектурна среда в образователните институции в Община Рила, в това число:
  - Изграждане и/или подобряване на входните и комуникационни пространства (достъпност до входа, помещенията и пространствата) в детската градина и училището;
  - Осигуряване на пригодност на учебните помещенията и пространствата, помещенията и пространствата за общо ползване за хора с увреждания, както и достъпни и пригодни санитарно-хигиенни помещения.
- 3) Подобряване на специализираната подкрепяща среда в образователните институции, в това число:
  - Оборудване на кабинет за ресурсно подпомагане в детската градина, за деца със СОП и поддържане на кабинета за ресурсно подпомагане в училището и оборудването в него, за деца със СОП
  - Обновяване на ресурсните кабинети с дидактични материали;
  - Обзавеждане на учебни помещения, даващи възможност за обособяване учебни места за деца и ученици в инвалидни колички, с увреден слух, с намалено/увредено зрение, при установена необходимост;
  - Осигуряване на подходящи помещения за кабинети за рехабилитация на слуха и говора, на логопедични кабинети и специализирани кабинети, при необходимост;
  - Осигуряване на достъп за обслужване на деца и ученици с увреждания в останалите помещения (библиотеки, административни помещения и други);
  - Реализиране на проекти, насочени към осигуряване на съвременна образователна среда, достъпност и сигурност на средата.

4) Организиране на необходимите разумни улеснения за участие на учениците със СОП в национални външни оценявания.

Стратегическа цел №4: Развитие и разширяване на мрежата от образователни институции за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на територията на Община Рила

Дейности:

- 1) Създаване на общински Център за подкрепа за личностното развитие;
- 2) Създаване на Център за обществена подкрепа/Общностен център за деца и семейства;
- 3) Възлагане от страна на общината на дейностите за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици на ЦПЛР в друга община или на доставчици на социални услуги, по преценка и при необходимост;
- 4) Развитие на капацитета на детската градина и училището за успешно прилагане на нормативната уредба, в това число:
  - Изготвяне на годишни планове за предоставяне на подкрепа за личностно развитие и обобщен доклад за състоянието на процеса на приобщаващото образование;
  - Прилагане на изискванията на наредба № 6 за усвояването на българския книжовен език.
- 5) Развитие на нови дейности и форми за обща и допълнителна подкрепа.

Стратегическа цел №5: Повишаване ефикасността на взаимодействие между участниците в образователния процес и институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика, както и създаване на условия за активно сътрудничество за целите на приобщаващото образование.

Дейности:

- 1) Взаимодействие с родителите, в това число:
  - Повишаване информираността на родителската общност за функциите на психолога, логопеда, рехабилитатора на слуха и говора при осъществяване на психо-социалната рехабилитация и рехабилитацията на комуникативните нарушения;
  - Информирание на родителите за възможностите и насочване на учениците със специални образователни потребности след VII клас за продължаване на образованието или за придобиване на професионална квалификация;
  - Развитие на децата и учениците със специални образователни потребности;
  - Своевременно информиране и консултиране на родителите на деца в риск от отпадане от специалисти и институции;
  - Приобщаване на родителите към училищната общност чрез включването им в дейности на паралелково и училищно ниво.
- 2) Развитие на ефективни форми за работа с родителите на деца и ученици с обучителни трудности и със специални образователни потребности, в това число:
  - Осигуряване на подкрепяща среда за семействата и близките на децата и ученици със СОП
  - консултиране с психолози, логопеди, социални работници, тренинги и др.;

- Въвеждане на практиката за назначаване на социален работник в училището и в детската градина, който да изпълнява функцията на медиатор между семейството, обкръжението на детето/ученика и образователната институция;
  - Определяне на ден в месеца за организиране на „Отворени врати в ДГ/училище“ за посещение на родители;
  - Повишаване информираността на родителите относно затрудненията в образователния процес на техните деца и възможностите за преодоляването им (консултации, допълнително обучение, занимания по интереси);
  - Работа с родителите и с лицата, полагащи грижи, които възпрепятстват децата редовно да посещават детска градина и училище.
- 3) Работа с родителите на деца и ученици с изявени дарби, в това число:
- Консултиране на родителите на деца с изявени дарби и насочване към специалисти за развитие на детето;
  - Разяснителни и информационни кампании за предлаганите услуги за деца с изявени дарби, специалисти в различните сфери на развитие и общински програми и мерки за стимулиране на деца с изявени дарби.
- 4) Подобряване на координацията и сътрудничеството между институции по отношение на работата с децата в риск и деца, жертви на насилие, в това число:
- Прилагане на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция;
  - Прилагане на Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище;
  - Съвместни дейности на институциите в системата на предучилищното и училищното образование с отдел „Закрила на детето“ и Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН) в подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие (периодични срещи, планове за действие, годишни анализи);
  - Провеждане на съвместни кампании с РЗИ – Кюстендил срещу зависимостите;
  - Съвместни срещи, дискусии, беседи с представители на РУ-Рила към ОД на МВР - Кюстендил, отдел „Закрила на детето“ при ДСП - Бобошево, МКБППМН при Община Рила
  - Включване в екипите за подкрепа за личностно развитие на децата в риск на представители на органите за закрила на детето и на органите за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни – чл.188, ал.4 от Закона за предучилищното и училищното образование.
- 5) Взаимодействия между участниците в образованието и институциите по отношение на отпадането от училище и обединяване на усилията за връщане в образованието на отпаднали ученици, в това число:
- Ангажиране с конкретни мерки на обществените съвети, ученическите съвети, ученици и родители-доброволци в дейности, насочени към приобщаването на деца и ученици в риск, деца и ученици в неравностойно положение и подпомагането им да намерят и заемат своето място в училищния живот и в обществото;

- Развитие на целодневна организация на учебния процес, като инструмент за превенция на отпадане от училище, за осигуряване на специализирана помощ при подготовката, за развиване на таланти и удовлетворяване на потребности и интереси;
  - Сътрудничество с читалищната библиотека при НЧ „Христо Ботев - 1898“, гр. Рила, мерки за повишаване на грамотността в полза на предотвратяване на обучителните трудности и отпадане.
- 6) Междуйнституционално сътрудничество и координация, в това число:
- Повишаване ефективността на комуникацията между детска градина, училище, Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование - Кюстендил, Регионалното управление на образованието - Кюстендил, отдел „Закрила на детето“ при ДСП - Бобошево, община Рила и всички останали участници в процеса на образование;
  - Координация и съгласуваност на действията на ръководствата на детските градини и училищата и Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование с цел обезпечаване на специалисти за оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности;
  - Формиране на база-данни за специалистите, които предоставят допълнителна подкрепа в област Кюстендил;
  - Предоставяне на обобщена информация за състоянието на процеса на приобщаващото образование на областния управител и органите на местното самоуправление/общините от Регионалното управление на образованието, след приключване на учебната година;
  - Предоставяне на обобщена информация за състоянието на процеса на приобщаващото образование на Общински съвет на Община Рила / Кмета на Община Рила от Регионалното управление на образованието, след приключване на учебната година.
  - Повишаване активността на представителите на всички институции от екипите за обхват по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст по отношение на предприемане на адекватни мерки за обхващане и задържане в образователната система на децата и учениците.
  - Координация и сътрудничество между институциите по конкретни случаи на напускане на образователната система.
- 7) Провеждане на разяснителни кампании за преодоляване на непознаването и предразсъдъците, за повишаване на информираността и чувствителността към децата и учениците със специални образователни потребности;
- 8) Работа с родителските общности за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и децата с увреждания;
- 9) Осигуряване на достъп до информация за правата и задълженията на децата и учениците, за предлаганите дейности и програми за обучение в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и представянето им в достъпен формат като част от условията за равен достъп до образование;

10) Сътрудничество и изграждане на устойчиви партньорства с граждански организации в различни аспекти като квалификация на педагогическите специалисти, осигуряване на специалисти, проучвания, кампания, партньорски проекти;

11) Осигуряване на траен процес на промяна на обществените нагласи в подкрепа на приобщаващото образование чрез разяснителни кампании сред родителската общност;

12) Провеждане на кампании и инициативи по въпросите на приобщаващото образование в сътрудничество с неправителствени организации/обществените съвети/заинтересовани институции

13) Развиване на разнообразни форми на сътрудничество с институции, с физически и юридически лица с нестопанска цел за подпомагане процеса на приобщаване на децата и учениците.

IV. Механизъм за управление, мониторинг и оценка на изпълнението

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Рила (2024 - 2025) се изпълнява на общинско ниво от институциите, работещи на общинско ниво, в партньорство с тези на областно ниво. Общината отговаря за цялостното изпълнение на общинската стратегия, както и за приноса към изпълнението на областната стратегия. Целите се постигат с общите усилия на всички заинтересовани от процеса страни, в съответствие с компетенциите им и планираните цели, мерки и дейности.

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Рила (2024 - 2025) се приема от Общински съвет на Община Рила, съгласно чл. 197, ал .1 и 2 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО).

За изпълнение на общинската стратегия, ежегодно до 30 април, Общинския съвет на Община Рила, по предложение на Кмета на Община Рила и след съгласуване с Регионалното управление на образованието - Кюстендил, приема годишен план за изпълнение на дейностите за подкрепа на личностно развитие (по аргумент на чл.197, ал.3 от ЗПУО).

Приетата Общинска стратегия и съгласуваният и приет годишен общински план за съответната година се изпращат на Областния управител на Област Кюстендил до 15 май.

Изпълнението на годишните общински планове за периода на изпълнение на Стратегията се координира и отчита на общинско ниво по ред, определен от кмета на община Рила и в сроковете, посочени в чл. 197, ал. 3 от ЗПУО. Изпълнението на общинските планове се отчита и на областно ниво – до 01 март на следващата година, като Община Рила трябва да представи в Областна администрация – Кюстендил отчет за изпълнението на дейностите по общинския годишен план за предходната година.

Общинска администрация, град Рила участва със свой представител в създаен/а със със заповед на Областния управител екип/комисия за мониторинг, за координиране на дейностите по изпълнение на Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в Област Кюстендил (2020-2021), в състава на който/която участват представители на всички заинтересовани страни – областна администрация, общинските администрации, Регионално управление на образованието, Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование, Център за специална образователна подкрепа, Регионална здравна инспекция, Регионална дирекция „Социално подпомагане“, Център за кариерно ориентиране и др. Областният управител определя и ръководител на екипа. Броя и темите на

заседанията и разпределението на задачите се определят от екипа под ръководството на неговия председател.

Координиране на дейностите по изпълнение на Общинската стратегия се осъществяват от представителя на Общинска администрация, град Рила в екип/комисия за мониторинг, създаен/а със заповед на Областния управител, за координиране на дейностите по изпълнение на Областната стратегия.

Събирането на информация за изпълнените дейности и постигнатите индикатори по изпълнение на целите на общинската стратегия започва три месеца преди да изтече срокът на стратегията. В същия период започва и организацията по разработване на Анализ за потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците и неговото приемане от Общински съвет на Община Рила по предложение на Кмета на Община Рила и представянето му на Областния управител на Област Кюстендил, с оглед изготвянето на нова областна стратегия за следващия стратегически период, въз основа на която – изготвяне на нова общинска стратегия.

Индикатори за оценка на изпълнението

- Брой институции – Центрове за подкрепа за личностно развитие, които осигуряват обща и допълнителна подкрепа;
- Брой преобразувани/създадени институции;
- Брой детски градини и училища, които самостоятелно организират и обезпечават ресурсното подпомагане на децата и учениците по чл. 283, ал. 4 от ЗПУО;
- Брой образователни институции, участващи в национални програми и проекти, осигуряващи процеса на приобщаващото образование;
- Брой педагогически специалисти, участвали в обучения за развитие на професионалните компетентности за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие;
- Брой институции със значително подобрение на материалната база – нови елементи на специализирана среда;
- Брой детски градини и училища, в които работят педагогически съветници, психолози, логопеди и помощник на учителя.

V. Финансиране

Съгласно Закона за предучилищното и училищното образование, дейностите в системата на предучилищното и училищното образование се финансират със средства от държавния бюджет, бюджетите на общините, европейски фондове и програми и други източници.

С Наредбата за финансирането на институциите в системата на предучилищното и училищното образование се определя държавният образователен стандарт за финансирането на институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

Съгласно нормативните разпоредби, със средства от държавния бюджет се финансират дейностите в системата на предучилищното и училищното образование за: издръжка на процеса на възпитание и обучение на децата и учениците; подпомагане на равния достъп и подкрепа за личностно развитие; развитие на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие; изпълнение на национални програми за развитие на образованието.

Освен със средства от държавния бюджет, дейностите в системата на предучилищното и училищното образование може да се финансират и със средства от бюджетите на общините, от европейски фондове и програми и от собствени приходи на институциите.

За изпълнението на Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Рила (2024-2025) ще се разчита основно на финансиране със средства от държавния бюджет – делегираните бюджети на образователните институции и от национални програми; бюджета на общината; от европейски фондове и програми; спонсорства и дарения.

VI. Популяризиране на общинската стратегия

Популяризирането на общинската стратегия се реализира чрез публикуването ѝ на официалната интернет страница на Община Рила.

Протоколист:

/Йорданка Миладинова-
Йорданова/

Председател на Общински съвет:

/Цветана Шушкова /